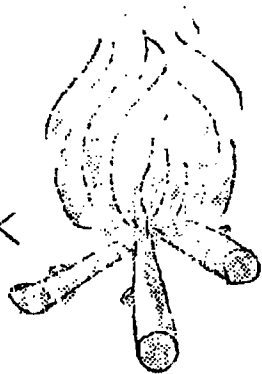

СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ ПЛАСТУНІВ

БОГОНЬ
ОРАМНОЇ
РАДИ

НІОАРК

ТОРОНТО

-4.2(8)-

-1953-

СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ ПЛАСТУНІВ

В О Г О Н Ь

О Р Л И Н О Ї Р А Д И

8. КРУГ БРАТЧИКІВ І СЕСТРИЧОК

З М І С Т :

1. Державницько-громадянське виховання новаків - Старий Орел
2. Велика гра - Е. Гойдиш
3. Про Квітку-крамарку та Чмеля-бешкетника - Р. Завадович
4. До питання національного виховання новаків - Р. Буйтур
5. Осипко та шапка - За О. Душинською
6. Уплету піночок - М. Паньків
7. Ідім до Них - В. Х.
8. Гануся - Леся Храплива
9. Привіт Україні - Сестричка Леся
10. Перемога Оксанки - Сестричка Мапка
11. Що таке новацький табір? - Старий Орел
12. Огляд таборів У. П. Н. в рр. 1949 - 1952
13. Новак Зенко - Л. Бачинський
14. Програма новацького табору - Леся Храплива
15. Теренові гри - Сірий Орел Микола
16. З природописного записника: Кажан, Бук /матеріал до гут./
17. Петрусеві друзі - Е. Гойдиш
18. Атом /гутірка/
19. Ігровий Кутік /7 гор/
20. Звичаї та обряди в новацтві -- Леся Храплива
21. Троянда - Б. Грінченко
22. Орлиний Круг - Старий Орел
23. Подяка
24. Орлина Ватра - Ніна Туз
28. Задання Виховних Кадрів
26. Недотягнення в новацькі роботі
27. З хроніки 18. Вишкільного Табору
28. Листування
29. Додаток: Пісня "Орлина Ватра" слова: Н. Туз, Муз.: І. Соневицький

ЗАМІТКА РЕД.: При номеруванні сторін вкралася помилка так, що після ст.ст.: 37, 38, 39, 40 повтаряються ще раз ст.ст. 37-40. 1 ВОР Ч.2/53 має ст. 100 + 2 ст. додаток.

ДЕРЖАВНО-ГРОМАДЯНСЬКЕ ВИХОВАННЯ НОВАКІВ.

Проблема державного виховання — основна в системі пластового виховання. Тому вона повинна бути відповідно уявлена й зрозуміла всім новацьким виховникам без уаги на їх вік. Щоб уникнути неточностей чи неясностей, зв'язаних головно з різним розумінням деяких понять, даймо собі перш за все, бодай побіжну відповідь на питання, як треба розуміти поняття виховання та окреслім собі поняття держави.

Виховання, цей довготривалий внутрішній процес духового й фізичного росту дитини, вимагає опіки досвідчених людей, що допомагають дитині віднайти її власний індивідуальний шлях до вершин духа. Без будьяких виховних заходів годі собі уявити правильне вирощування молодої людини. В процесі розвитку дитини грають велику роль виховні моменти спільного життя. Та наші виховні тенденції не повинні йти шляхом відривання члена спільноти від реального життя, а навпаки, наш вихованок повинен на наших вказівках шукати і знайти гармонійну єдність особистого й спільнотного життя. Все це му- сить мати свою підстару в пов'язанні інтересів спільноти з особистими інтересами вихованка, в чому основним буде нама- гання створити для майбутнього українського громадянина по- змозі як найраше життя-буття. Трудність лежить у віднаходженні середини між егоїстичними нахилами людини і добром спільноти. Ми зможемо знайти її, коли будемо виховувати дітей в житті й для життя, на базі високо-моральних вартостей, наявності ав- торитету, як виразника правди та справедливості, підпорядку- вання тому авторитетові та вимогам спільноти, громадських чеснот, культурних надбань, тощо. Шляхом виховання досягнемо того, що наші вихованки відчуватимуть, думатимуть, багатимуть та діятимуть як громадяни держави, як члени великої спільноти українців і неукраїнських громадян української держави. Для нас напрямними стануть думки Бершенштайнера: "Завдання держав- но-громадянського виховання є вчити вихованків служити грома- ді, при звичавати їх до обов'язку піддержувати громаду шля- хом добровільного приспособовування, підпорядкування, взаємо- уважливості й особистого пожертвування", а також думка Канта:

"Дітей треба виховувати не відповідно до сучасного, а відповідно до майбутнього можливо кращого становища людського роду, тобто, відповідно до ідеї людства та його цілого призначення". Отож наше виховання мусить бути плянове під кутом майбутнього в імя великих завдань України та служби українській державі.

Що ж таке держава? Це організована суспільність даної території, що має свою зверхність та свої закони. Отже-ж ознаками держави є: нарід, територія і влада. Як вплетені є в системі пластового виховання наведені елементи? Чи можемо й чи робимо щось у тому відношенні?

Н а р і д - вихідна точка для нашої діяльності. Український нарід з його багатим надбанням є невичерпаним джерелом побуджень для нашої діяльності. Ми передаємо нашим вихованкам наше культурне добро. Традиція побіч кровного споріднення є зв'язуючим чинником, що каже нам всім, членам української спільноти держатися разом в далекій чужині. У висліді співдії всіх природніх і культурних факторів національного життя виростає національна свідомість. Рівень, тривкість і сила національної свідомості є зумовлена здібністю переживання традиції, розвитку творчих первнів національного духа. А синтеза цих первнів зберігаючого й творчого - це рушійна сила для дії нації. Пізнання свого, збереження традиції українського народу, підтримування національної гордості, творення нового на базі українських вартостей - це напрямні нашого національного виховання у сучасну пору. Т е р и т о р і я України - простора й бгата. Мальовничі картини лісової, степової, надморської та гористих полос, наш родинні чепурні села, гомінкі міста мають багато-багато чару своєрідности, що ми усвідомили собі щойно підчас мандрівки по чужих країнах. Саме ці багато квітні степи, зелені ліси, темносині моря та прекрасні наші гори виповнюють нашу душу тугю, є звшан-зіллям у час нашого еміграційного життя. В л а д а - важке питання у нас до розв'язання. Влада - це ознака незалежної форми державного життя. Самостійність нації є узалежнена від ряду зовнішніх та внутрішніх чинників. Можна дискутувати, що грає виріш-

ну роллю в здійсненні та вдержанні самостійності, чи одностайна постава цілого народу з виразними самостійницькими тенденціями чи зовнішньо-політичні чинники. Та ніхто з нас не заперечить, що зараз на шляху боротьби за самостійність української держави немає одностайної постави всього українського народу, що в нас немає одностайної планової акції за здобуття української незалежної влади на українських землях, що загал українців стоїть на низькому рівні громадського, а тим самим й державного вироблення. Лихо закорилось в нашій вдачі. Рятунку треба шукати в перевихованні молодого покоління під кутом справжнього державно-творчого життя, майбутньої української держави. Тому ми, пластуни, мусимо перейти на шлях, що провадить прямо до вершин духа, досягнення яких є необхідне до здобуття і закріплення української держави.

Коли ми на хвилину призадумаємося на цим, перед нами виривають питання: Чи ми робимо щонебудь, щоб направити наші недмагання? Чи ми робимо щонебудь у напрямі державного виховання новаків? Як і де ми це робимо? Основним для державного виховання є кристалізація характеру вихованків. Одним з важливіших практичних заходів для формування особовості дитини є гра. Гасло: "додержуйся прави угрі" - говорить нам про наші підхід до справи. Гра - життя дитини. Коли ми говоримо "додержуйся правил угрі", коли ми вимагаємо від дитини слухняності, ладу й порядку, ми спрямовуємо дішею на шлях законности, правди, справедливости. Чи лише грою досягаємо цього? У підложжі пластового виховання лежить закон та обіцянка новака на вірність Богові й Україні. Новацький закон, правила життя новаків, вчить їх слухняності супроти своїх виховників, вчить служби Богові й Україні, дає побудження до росту чи це шляхом основного вишколу, чи шляхом набуття практичних знань та вмій за допомогою новацьких вмілостей. В цьому останньому випадку кладемо натиск головно на індивідуальний ріст, щоб появилася небуденні індивідуальности, щоб згодом ми могли мати визначних фахівців, видатних представників українського наукового світу. Коли нам вдасться поєднати індивідуальні заінтересування дитини з вимогами спільноти, з потребами держави, ми досягли свого, нам вдалося повести вихованків правильною дорогою.

Та чи не найкращою практичною школою державного виховання є табір. Довготривале організоване дозвілля, де поєднується в одне ціле дисципліна й свобода, що її дитина так прагне дає знамениту нагоду до вишколу хлопців по лінії спільнотного виховання новаків, співпраці й взаємної допомоги. Зберігання порядку таладу, служняність у відношенні до виховників та малих чи більших новацьких спільнот, придержування таборомх розпорядків, почуття відповідальности за долю цілої юної громади, зокрема в час стійки, поборювання невогод, тощо — це все набувають новаци на таборі. Знову ланкові зайняття розвивають заінтересування дитини, що виродить хлопців на соняшну поляну, на якій видніють різнобарвні багаті квіти духових надбань. На цій чудовій поляні діти мають змогу віднайти себе, щоб згодом спинатися до чершин і змагатися в здобуванні тайн природи, у використуванні й приспособляванні знань у щоденному житті. Табір — чудове місце формування практичного зміслу, так конечного в індивідуальному й збірному житті, в боротьбі за буття. А розвиток практичного життя є одним із показників рівня національної культури.

Зіставляючи ті всі позитиви таборного життя, ми мусимо ствердити, що новацький табір — це першої ваги школа державного виховання новаків.

Проголошене нами гасло: "творім духову спільноту українських дітей без уваги на їх місце замешання" — пов'язує нас міцно з нашим народом а тим самим з територією, на якій живе український нарід. Це гасло каже нам держати зв'язок між собою. Тому ми звиваємо новаків, щоб листувалися з новацими, замешкалими в інших країнах, щоб допомагали тим новацим, що знаходяться в біді, зокрема зараз тим, що знаходяться на терені Австрії та Німеччини. У слід за цим гаслом ми раді бачити багато чисельні тбори, у яких діти мають змогу зустрічатися, зацізнаватися. Велике число українських дітей, зібраних разом, кріпить дитину на душі. Роста в неї несвідомо піра в Україну, зароджується тверда постанова служити Богові й Україні.

Наведені факти новацької роботи й новацького життя достатні, щоб можна було ствердити, що пластове виховання — це велика школа державного виховання, якого важливі основи дістають пластуни новацькому віці в часі їхнього новакування.

ПРИМІТКА: Наведена гутірка є одною з циклю гутірок для вишколу на 2-ий ступінь новацького виховника.

В Е Л И К А Г Р А .

Від довшого часу "ВОВКИ" та "ЛИСИ" суперничали за перше місце в гнізді. Донедавна обидва рої йшли разом та останньо "ВОВКИ" здобули більше точок і вели перід.

Велика гра добігала кінця. Саме новаки здали на братчика, щоб розпочати кінцеві гри, які мали вирішити хто буде переможцем.

- Новаки, - говорив братчик - наші змагання добігають до кінця. Цілу зиму ви читали, рисували, вчилися вірші, листувалися з новаками, робили іграшки, моделі, щоб здобути якнайбільше новацьких вмілостей, а зараз поря на кінцеві змагання в грах. Чи знаєте котрі правила обов'язують новака при грах?

- Знаємо!

- Не треба повтаряти?

- Ні! - ще голосніше вигукнули "ВОВКИ".

- Ви знаєте, що рій тратить точки за недодержання правил у грах? В суперництві за назву найкращого новака виграв той із вас, хто додержуватиметься правил у грах. У нагороду переможець запалить ватру на святі Юрія, дістане похвалу від братчика гніздового й буде опікуватись гніздовим тотемом.

Тишина залягла домівку ... Очі новаків повернулися мов на наказ в кут кімнати, де на високому держаку красками грався гніздовий тотем. Кожний новак захотів стати переможцем. Як то гарно буде, командант свята викличе переможця до підпалення ватри ..., а потім він дістане похвалу ...

З рою "ЛИСИ" висунулася худенька рука малого Богданка.

- Прошу братчика, прошу пояснити мені ще раз, які правила зобов'язують нас при грах, бо я хотів би...

Богдан ще не докінчив говорити, як на нього шутку-ючи, накинулися "ВОВКИ".

- Може він хоче бути переможцем?! Він, прошу братчика, замалий, він навіть не вдержав би й 5 хвилин нашого тотема - голосно говорив Андрій, а ватру запалити може лише хтось відбавний, він ще ніколи на прогульці не був, а Ігор був уже два рази на таборі, він має новий однострій...

Братчик дав знак рукою, розмова припинилася.

- Богданку, ти хочеш знати як треба поводити у часі гор. Може скаже тобі хтонебудь? А може ти, Васильку?

- Новак повинен так грати, - поспішно став говорити Василько, щоб виграти, щоб його рійздобув як найбільше точок.

- Та ти не сказав нам, як треба у часі гор поводитися! Миже хтось інший скаже?

Новаки мовчали.

- Перш за все треба - сказав братчик - слухатися братчика, суддів. Коли скажу Вам не відписувати в часі гри "КІМА", чи стояти в ряді в грі "МУЛЯР" чи щонебудь інше, кожен має послухати.

Кожна гра має свої окремі правила; нпр. не вибігати псаа грище. Ото ж ти маєш додержуватися правил у грі, а якщо тобі трапилось таке, що ти переступив якенебудь правило, маєш зголосити про це тому, хто переводить гру.

У грі треба бути лицарським. Що то значить? Завжди говоритимеш правду. Не скажитимеш на товаришів, не сміятимешся з тих, що програли, не битимешся з тими, що виграла гру.

Коли змааються рої, тоді всі разом в згоді виконують те, що треба зробити, щоб якнайскорше й найкраще виконати завдання.

Легше тобі прийдеться перемогти, коли ти знатимеш знаки мандрівника, вмітимеш розпізнати напрямки світа, вмітимеш назвати рослини, тварини, тощо.

Богданко жадібно ловив кожне слово братчика. В його очах зарисувалася велика постанова.

— Зараз починаємо наші змагання грою КІМА. Всі вийдуть з кімнати — сказав братчик. Новики вийшли на коридор. "ВОВКИ" зараз стали заглядати до кімнати через дірку ключа. Богдан цього не робив. Він буде грати так, як говорив братчик.

Богданко вертався зі сходин до дому з твердою постановою вправлятися в грі КІМА. Хоч сьогодні він запам'ятав лише 8 предметів на 12, був вдоволений бо придержувався правил у грі. Не підглядав, не відписував, на даний братчиком знак віддав картку. Богданко просив батька, щоб укладав йому гру КІМА й так кожного вечора, змінюючи предмети, вправлявся у грі.

Пришли чергові сходини. Василько й Андрійко сподівалися знов щонебудь доглянути через дірку від ключа, та сталася несподіванка. Братчик винав з течки вже готову гру КІМА: предмети вже були уложені й прикріплені на твердому папері.

— Дивіться уважно на предмети! По одній хвилині закрию їх — сказав братчик.

Василько й Андрійко розгубилися. Вони замість уважно дивитися, почали записувати під столом. Богдан тимчасом спокійним зором охоплював у вивчений дома спосіб предмети.

— Віддати картки!

Василько та Андрійко віддали останні картки зі записаними 9 предметами. Богданко записав сьогодні всі 14 предмети. Богданко не заперестав вивчати гру КІМА. Вивчав також знаки мандрівника, вчився розпізнавати рослини, тощо.

Богданко вперше цього року був на святі Юрія. Йому подобалося стояти в однострої підчас молитви, маршувати, бавитися над шумливим потічком... Дуже цікаво розказав сьогодні братчик учасникам гри про закопані скарби в лісі, недалеко великого дуба, під кущем калини, про знаки й сліди, по котрих треба йти, щоб їх відшукати. Тільки той, хто пвводитиметься так, як братчик говорив, знайде заховану крробку зі скарбами й стане переможцем. Розказав ще й правила гри й все необхідне: Кожний новак шукатиме скарбів, ітиме мовчки, за знаками. Не пиштиме знаків. Листа треба відчитати й покласти на те саме місце. Не виходити поза проруб на схід від вихідного пункту, за потік на захід і на північ за дерева зі зазначеними білими смугами на їхніх пнях. Хто знайде скарб забирає його. На гасло сурми всі вертаються на вихідне місце. Перші знаки новаци знайдуть в північному напрямі від цього вихідного пункту.

Заграла сурма. І всі кррбою вирушили шукати захованого скарбу. Новаци стали випихатися один перед одного. Богданко залишився зі заду. Він побачив, як його товариші швидко пішли вглиб лісу. Він ішов мовчки й уважно стежив за знаками.

На першому дереві в краю видніла стрілка, що вказувала зміну напрямку. Богданко повернувся за знаком. Він ще зробив кількадевять кроків і знайшов на трапі знак, зроблений з патицьків: шукай листа 6 кроків в напрямі ... куща ліщини. І там під кущем знайшов прикритий листям лист. Відкрив його й прочитав: іди на північ до самотньої ялини, звідти підеш ще з 50 кроків і вийдеш на полянку ...

Як знайти північ? Вмить пригадав собі, що дерева з північної сторони порослі мохом. І пішов Богданко в північному напрямі. Віднайшов самотню ялинку, а потім вийшов на полянку. Зразу помітив великого дуба, від якого

може з 20 кроків пишався куш червоної калини. Богданко припав до землі й став шукати закопаного скарбу. Шукав, шукав, та його не було. Земля припала сухим листям, жодного знаку.... Та братчик сказав. Там мусить бути. Зі ще більшим завзяттям став шукати. Щось тверде вистає під листками. Розпорнав землю і витягнув сіру коробку. Заховав її й поспішно вертався уже відомим шляхом.

Настав вечір. Довкруги ватри, що її розпалив переможець Богдан, стояли новаци, командант свята вручив йому похвальну грамоту, а гніздовий піддав під опіку гніздовий тотем найкращому змагунові великої гри. Точки, признані за перше місце в великій гри, запевнили "ЛІСАМ" перше місце в суперництві роїв.

XXXXXXXXXX
XXXX
XXXXXXXXXX

Р. ЗАВАДОВИЧ.

ПРО КВІТКУ-КРАМАРКУ та ЧМЕЛЯ-БЕШКЕТНИКА.

Зеленіє Галин сад,
Розцвітають вишні,
І листочки виноград
Розпускає пишні.

Хрущик-червчик смачно спав,
Квіточка збудила,
Хрущик тонко запищав:
- "Що сестричко мила?" -

Поклонилася вона:
 - "Стань мені в пригоді,
 Бачиш, ось прийшла весна,
 Дармувати годі.

В вуликах шумить-гуде,
 Пробудились бджоли,
 Та харчів нема ніде,
 Все слабе й кволе.

Щось би зісти на обід,
 Бо .. живіт запався,
 А з старого меду й слід,
 Навіть не остався.

Комашня йде піском,
 Розправляє крила,
 Поживилась би медком,
 Прибула би сила.

Та й метелик у садку
 Де-не-де літає,
 Полизав би й він медку,
 Але де, не знає.

А у мене є медок,
 Мід вусатий брате,
 Перший на увесь садок -
 Буду продавати.

Вивійку мені змайструй,
 На тонкім листочку,
 Гарно-гарно помалюй,
 Скляночку й бочку.

Нижче білий напис дай
 На зеленім полі;
 "Продають тут мед гай-гай
 Щей без алькоголю".

Хто мине, той цілий рік
 Жалувати буде,
 Це не мед, - цілющий лік,
 Пам'ятайте люди.

- Добре! Добре! - каже хрущ -
 Точно все зроблю я,-
 На три дні сховався в кущ,
 Аж упрів, малює.

А той хрущик був мистець
 Як скінчив роботу,
 З дива крикнув горобець
 З бабиного плоту.

На весь сад горить - блистить
 Вивіска у квітки,
 Хто побачить, той спішить,
 Йдуть Бог знає звідки.

Квітка справно продає,
 Сісти чємно просить
 А метелик подає,
 До столів розносить.

Хто йде, той не мине;
 Бджілка чи комашка,
 Склянку меду проковтне,
 Мов статочна свашка.

Квітка рада продає,
Червніють личка,
Є зарібок, гроші є,
Добрейде крамничка.

В нас медок — насущний хліб
В нім нема отрути
Та й пора була тобі
Пянство те забути.

Аж приходить грубий Чміль —
Може ви чували?

Я скажу тобі у-віч:
Схаменися брате!

Той з межі, з далеких піль,
Гість в корчмах бувалий.

Пянство — це погана річ,
Сором пянствувати. —

— Що там мед — гукає він —
Пива дай шинкарко,
Із далеких йду сторін,
Щоб залити шпарку.

Образився грубий Чміль,
Як не скочить боком:
— Вчйти ти мене не смій,
Ти .. ти .. ти.. сороко!

А як пива не даси,
Потрошу я лави
І тобі на всі часи
Нароблю неслави.

Ось я вмит тебе провчу,
Як гостей приймати
Посуд, лави потрошу.
Будеш добре знати.

А той Чміль бешкетник був
І нераз, як впився,
То чмелину честь забув
Лаявся і бився.

Лавку враз перевернув
Вже й стіл тручає,
Розігнався, замахнувся,
Бука підіймає.

— Алькоголю в нас нема—
Квітка відповіла —
Не гукай, не стій дарма,
Йди до свого діла.

Раптом чує — хтось його
Ухопив за плечі,
Чміль крутнувся та ого:
— Ов, погані речі! —

Буд це Шершень - поліцай
В жовтім однострої,
Ще й силач на всенький гай,
Мов вродивсь до бою.

А п'янствувати на весь вік
Певно перестану,
Присягаю - чоловік
Я статечний стану.

Він за комір Чмеля взяв,
виві із крамниці:
- Вже тобі - говорить - час
Драбе, до вязниці.

Усміхнувся поліцай:
- Ну іди до дому
А про цю пригоду, знай,
Не кажи нікому.

Ой злякався Чміль старий
Тай почав проситись;
- Пане Шершень! Батьку мій!
Вже не буду битись.

Йде додому Чміль - дідок,
Ох, який же сором.
А в крамниці пють медок
І співають хором.

XXXXXXXXXX
XXXXXX
XXXXXXXXXX

Пл.Сен. Р. БИЙТУР.

ДО ПИТАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ НОВАКІВ.

Коли приступаємо до обговорення цього питання добре буде на вступі устійнити деякі ствердження та поробити з них відповідні висновки:

1/. В умовах нашого життя в постійному жергуванні різних національних свят та роковин, під впливом актуальних та до болю проймаючих вісток із рідного краю, - наші

діти не ростуть відокремлені від нашого національного життя, навпаки, це життя має на них сильний вплив, вони реагують на його прояви дуже сильно, з чуттям, переживають це все. Закріпити цей вплив в душі дитини, надати йому певний зміст, певні рамки - це завдання виховників. Бо:

2/. За тим, досить передчасним, засильним, я б сказав, заповажним, зацікавленням суспільним життям криються й деякі небенки. Це, передусім, поверховність.

3/. Духовий зв'язок з батьківщиною базується у дітей на зовсім мрячких образах з рідного краю. Треба в душах їх створити тривкий, конкретний і гарний образ рідної землі.

4/. Розвинений сьогодні у хлопців винятково сильний нахил до романтики і пригод збігається дуже гармонійно з їхнім захопленням рідним минулим та оповіданнями про нього. Вони слухали б годинами оповідань з нашої історії, передусім з часів кзаччини.

Ці ствердження промовляють за тим, що ми маємо до діла з дітьми національно відносно досить свідомими. Ми мусимо цьому усвідомленню надати глибший зміст та наше пластове забарвлення. Саме це вкаже нам на що треба звернути увагу.

1/. Виховуємо не засліплених у пустих образах шовіністів, у яких усе чуже варте тільки ненависти та погорди; ми виховуємо українців, що люблять над усе свій нарід, а рівночасно уміють усе гідно пошанувати і чуже.

2/. Виховуємо нову українську родину, модерну, з широким світоглядом, рішучу та сильну, але лицарську, розумну, ідеалістичну, моральну, життєрадісну, працю-

виту, людину, що послідовно позбувається великих історичних хиб нашої вдачі, в першу чергу незгідливості та непослуху, а розвиває в собі всі добрі, шляхотні прикмети української вдачі.

3/. Маємо виховати модерну людину, майбутнього добро-го й вартісного громадянина держави. Делікатно підходячи до цієї справи, ми повні постійно пригадувати нашим малим вихованкам, що треба добре вчитися, бо Україні потрібні мудрі люди, добрі урядовці, священники, лікарі, військовики, інженери і т.д. Правдиво добрі спортсмени, добрі ремісники, мудрі господарі-селяни. І треба їм усе підчеркувати те, що до осягів веде тут постійна праця над самим собою. Саме ту постійність і послідовність треба вціплювати.

Що треба взяти до програми національного виховання та як це все переводити.

1/. ІСТОРІЯ УКРАЇНИ. Переповідайте їм історичні оповідання або читайте. Краще оповідати. Добре коли б ви могли самі укладати для них такі оповідання. Ви їх розкажете живіше та більш переконливо та зможете краще зацікавити. Треба, однак, уважати, щоб ті оповідання були згідні з історичною правдою та не виховували пустої національної задиркуваточти, а оперті на історичних фактах плекали гордість, любов до народу, що викликуватиме тугу за волею, за вільним життям на вільній землі. Добре було б такі оповідання збирати в циклі та матеріялово упорядковувати. Такі оповідання мають вчити своєї історії і тому в них все час-до-часу треба вплітати дати та обговорення подій, протнародні звичай і т.д. Дещо з краєзнавства та історії рідної культури повинно теж знайтися в них. Ті оповідан-

ня мусять бути легкі та незадовгі. Можна також читати якесь оповідання та вплітати в це відповідні пояснення. Героями оповідання найчастіше будуть діти.

2/. ГЕОГРАФІЯ УКРАЇНИ. Її учити оповіданнями про природу та життя, про багатство й красу нашої землі. Тут добре надаються загадки, оперті на географічних наваах та гра Кіма /прим. знайти на карті та вичислити з пам'яті певну кількість назв українських міст, рік і т.п./ В пластовій домівці є потрібна стінна карта України.

3/. Гутірки проактуальні події та роковини у приступній формі.

4/. Новаки люблять читати. Їх манить романтика, пригоди, історія воєн. І то якраз козацькі часи найбільш притягають. Вони читають назагал багато. Треба тільки уважати, щоб не читали надто поверховно. Добре було б обговорювати з хлопцями те, що вони читають та так оформлювати їхній світогляд. Хлопці люблять читати речі занадто трудні або й невідповідні. Тоді може їм допомогти багато впорядник. Поширювати новацькі журнали та пропагувати справу приватних бібліотек. Відповідно наглядним читанням підготовляємо дітей до глибшого та належного сприймання своєї літератури.

5/. Постійно звертати увагу на правильність та красу своєї мови.

6/. Пісня це незвичайно важливий виховний фактор. Вона в нас гарна та багата. Треба вчити хлопців багатьох пісень: новацьких, народніх, козацьких, стрілецьких, повстанських. Але зверніть на це увагу, що ми на-

шу чарівну пісню любимо співати надто розтягнуто. Вона виходить тоді мляво, нерівно, тоді тратить на красі та силі вислову. Доки хлопці не навчать якоїсь пісні, я стою перед ними і вимажую рукою так довго, що аж рука зболить інколи. І радше прискорюю в кожній пісні темпо. Хлопці, маючи нахил до зпільнювання, сповільняють пізніше темпо і тоді пісня вийде так, як повинна виглядати. Навіть сумна пісня не мусить бути розтягла і усипляюча. Починати треба звичайно, радше трохи занизько чим за високо. До пісні, головню до нової, можна докинути кілька слів пояснень. Ми повинні наших дітей навчити якнайбільше рідних пісень. І навчити смаку та любови рідної пісні.

7/. Домівку нашу прикрасити малюнками українських красивдів, портретатми наших великих людей та відповідними кличами. Вартість цього всього буде більша, коли робитимуть це самі новаци.

8/. Хороводи і т.п. треба вчити осторожно, щоб за надто дітей не томити. Найкраще пошукати когось, хто розумно та зі знанням взявся би до тієї, на мою думку дуже важливої справи. Бейден Повел прив'язував велику увагу до танку, як виховного середника. У нас треба підходити до тієї справи дуже обережно з уваги на здоров'я дітей.

9/. Нам треба вирабляти смак та прив'язання до нашого народного мистецтва /вишивка, різьба, писанки, народна ншва і т.д./ та своєї національної культури. Це не може бути засліплене, безкритичне прив'язання, мовляв, воно найкраще в світі. Діти повинні пізнати все своє, розуміти його і, шануючи чуже, любити своє. Добре коли діти мають народні /козацькі/ строї. Можна з ними деколи підготувати сценку, де примфом козаци будуть битися з татарами та визволяти християнських невільників. Хлопці витесуватимуть для того дерев'яні шаблі і це буде для них велика атракція.

10/. Забави та гри можуть в великій мірі опиратися на історичному та географічному матеріалі.

11/. Встінній газетці містимо між іншим оповідання, які хлопці дуже люблять, перегляд національних свят, кдичі, загадки, оперті на історії та географії, вірші і тв д.

Метою нашого виховання: пляхотна туга за Україною та її природою, любов до неї та охота їй допомогти своєю працею, своїм трудом та жертвами. Вихований нами українець - беззастережний патріот, мусить одначе поміти знайти спільну мову з членами других народів в ім'я міжнароднього братерства, в ім'я кращого майбутнього світа, де на місце зпирчої ненависти між народами повинна прийти щира та добровільна співпраця, взаїмне вирозуміння, допомога другим, любов, як цього вчив Христос. Але дорога до того великого й широго міжнароднього зближення веде через пляхотну і постійну, тверду /тільки не засліплену/ любов до свого. Мета нашого національного виховання: викликати новий, вартісний тип української людини, людини майбутнього, що відповість своїм завданням, що йтиме з духом часу та того духа зрозуміє, людину на ділі, а не тільки на словах, людину у буднях, а не тільки про свято, соборницько думаючи та відчуваючу людину, просякнуту пластовою ідеєю, любови Бога і моралі, любови свого народу, а дальше любови до всіх людий.

Точніше розроблення всього вище сказаного - це вже справ програм та вимог новацьких проб, справа пластової, зокрема новацької методи, знання такту та умілого підходу кожного новацького виховника зокрема.

ПРИМІТКА РЕДКОЛЕГІІЄ : Поміщуємо гутьрку сен. Р. Буйтурі написану ще в умовах ДП-таборового життя, як основу для

дискусії на тему національного виховання новаків на сторінках ВОР. Ми закликаємо висловлюватися в тому дуже важливому й актуальному питанні. То ж відкриваючи дискусію на згадану тему даємо голос СІРОМУ ОРЛОВІ МИКОЛІ:

.... Треба зазначити, що гутірка, як така, не розглядає в повній ширині питання національного виховання новаків, а на-світлює лише його частину. Тому може й заголовок "ДО ПИТАННЯ ..." відповідає змістові, який є лише частинною відповіддю на поставлене питання.

Звуження його до обставин лише таборового життя не вичер-пує теми, а лише навітлює з точки погляду специфічних об-ставин, що їх завжди треба було трактувати, як тимчасові. Одиноким оправданням такого підходу буде лише факт, що гутірка була написана мабуть в тих же умовах, які вона навітлює.

Вправді умови таборового життя мали багато додатнього впливу на національне виховання новаків, через зосереджен-ня всіх проявів національного й культурного життя перед їхніми очима. Беручи це до уваги, можна й погодитися з твердженням пл.сен. Буйтура, що "ми маємо до діла з дить-ми національно відносно досить свідомими".

Та це твердження з усіма випливаючими з нього наслід-ками актуальним залишається так довго, як довго актуальне є таборове життя з його додатними й відємними сторінками. З хвилини ствердження факту, що більшість новаків опини-лася в новій дійсності, розпорозившись по всіх континен-тах земного гльобу, на їхнє національне виховання треба дивитися з іншої точки зору.

Пл.сен. Буйтур у багатьох місцях висказує своє по-божання за виховання типа українця-шовініста, для якого "все чуже парте тільки ненависти і погорди", який має до все свого "засліплене безкритичне приязання, мовляв, все но найкраще в світі". Я вважаю, що більша небезпека гро-

зять з іншого боку, зі сторони відчуження від усього того, що є своє, з боку денационалізації. Це питання підкреслювано вже не раз у різних рефератах чи статтях, на диво не нашло місця в гутірці Р. Буйтура.

Уважаю за samozрозумілий факт, що коли б навіть і витворився б тип українця шовініста, то це явище не буде так грізним та не принесе стільки шкоди, як витворення типа яничара, типа за Шевченком "грязь Москли, варшавське сміття" в поширеному значенні.

Це питання стає перед нами у повний ріст, коли ствердимо факт, що наше завдання не обмежується лише збереженням для України дітей, що вже мають за собою певну "школу" національного виховання. Рівнорядно, якщо не більшим завданням є виховання під національним кутом дітей, що для них з таких чи інших причин Україна є ближче неокресленим поняттям, які ледве знають українську мову які народжені на чужині, виростають в чужому оточенні, чуючи на вулиці, в школі, а навіть в хаті чужу мову, мають "оце засліплене, безкритичне прир'язання" та не до свого, а до чужого. Справу отже треба поставити ясно. На питання національного виховання дитини української в нормальних умовах і часах повинні складатися такі чинники:

- 1/. національно-думаюча українська родина, з якої дитина виходить,
- 2/. українська церква,
- 3/. українська школа, чи перед тим дитячий садок, який є дуже важливим чинником в усвідомленні,
- 4/. молодечі організації, в першій мірі ПЛАСТ,
- 5/. українське оточення.

Коли стати на становищі Р. Буйтура, то в таборових умовах дітям бракувало лише п'ятого складника, а саме

українського оточення. Вправді й воно було лише в вулчому обсязі. Діти мали це "єшпан зілля" у переносному значенні.

Виходячи з того заложення погоджуюся з думками гутірки. Правильними є думки у висновках, що зібрані в 4 точках. Правильними є засоби зібрані в одинадцять точках. Але розглядаючи питання національного виховання дітей-новаків в нових умовах життя, умовах розпорощення, мусимо ствердити слідує:

1/. попадаючи у нові, неznані обставини діти з характерною їм жадобю пізнання кидаються на всі нові явища. Тут криється небезпека засильного захоплення чужим, забуваючи і не доцінюючи свого. Цей стан маємо вже, коли взяти до уваги дітей, роджених в даній країні.

2/. Бавки в наслідок специфічних умовин, будучи зайняті забезпеченням собі та дітям фізичного існування, дуже мало дбають про національне виховання дітей. Ще гірше представляється справа в родинах давніх поселенців, що за малими виїмками є національно мало свідомі.

3/. Відвідуючи майже без виїмку чужі школи, діти не мають можливості національно виховуватися, як це робила наша рідна школа. Частинно лише поповнюють цю прогалину т.зв. вечірні школи.

4/. Українська церква може ще найкраще виконати своє завдання у сучасну пору. Згуртування усього національного й культурного життя при церквах, створення різnorodних організацій і товариств при парохіях, могло б зробити церкву осередком українського життя даної місцевості. Вона до певної міри могла б заступити оце українське оточення, якого цілкорито бракує. Але й ця ділянка залишає багато дечого до побажання.

5/. Як бачимо питання національного виховання, пи-

тання збереження дітей перед відчуженням не є поставлене на належному рівні. Тому тут і стає наглядним величезне завдання ПЛАСТУ й інших організацій молоді в заповненні програми, створеної лише згаданими обставинами.

Засоби пластової, а зокрема новацької роботи, що їх довлі широко розробив пл. сен. Р. Буйтур, можна помістити у точках: 1/ оповідання, 2/ пісні, 3/ гри, 4/ майстрування, 5/ народне мистецтво і творчість, 6/ участь в національних святах і річницях, 7/ дитяча лектура і бібліотека.

Справою вишколення новацьких ВИХОВНИВІВ для правильного примінювання вище згаданих засобів займатися не буду. Не можу тут розробляти кожного засобу ширше. В загальному можна погодитися з пл. сен. Буйтуром. Я хотів би звернути увагу лише на деякі моменти, з якими часто зустрічаюся і, на мою думку, вони дуже важливі:

1/. цілеспрямовання природніх зацікавлень дитвори романтикою, героїкою і пригодництвом, якого вони шукають у ковбойській чи індіанській лектурах, у напрям українських історичних подій, зокрема козаччини. Це відноситься не лише до оповідань чи лектури, але й до гор, пісень і т.д.

2/ Якщо річ у дитячій лектурі, треба згадати про дуже поширені КАМІКСИ і т.п., що крім зла, нічого позитивного не дають. Видавані без педагогічного підходу, камікси є пустопорожньою лектурою, а будучи сильно поширеними, є великою, хоч мало доцінюваною небезпекою. Добрим виходом є проєкт видавання подібних зовнішню формою, але з українською тематикою каміксів. Крім того кінечним є посилення у видаванні дитячої літерату-

ри та дитячих журналів /вітати треба працю ОПДЛ/. Тим зможемо досягти:

а/ задоволення дітей природньою потребою ім героїкою, пригодами;

б/ зацікавлення українознавчою тематикою, отже вивчення історії, географії, звичаєвості і т.п. українського народу;

в/ підвищення вартости України в очах дітей у порівнянні з даною країною, а тим самим зародження любови до України;

г/ поправлення знання української мови в слові, письмі й читанні.

Мої завваги не претендують бути повним висчерпанням згаданої теми. Вкінці ще одне: чи не добре було б спробувати застановитися над питанням національного виховання дітвори, що буде колись новачками на рідних землях по розвіянні советської дійсности? Підкреслюю спробувати, бо остаточну відповідь дати мабуть буде тяжко. Але це зробило б гутірку більш повновартною.

Голос має СІРИЙ ОРЕЛ ВЛОДКО:

.... Думки пл.сен. Буйтура мені подобаються і я не маю основних заміток. Є в мене деякі дрібніші, н.пр.: Чи, якщо новачки 8-чи 10-річні вже не даються зацікавити історією, чи загалом національними справами, маємо їм надавати глибший зміст. Чи на мою думку, це не зробить їх заскоро старими? Цей глибший зміст сам у них створиться з їхнім розвитком.

Помічення, що я їх поробив на новачках підчас спі-ву, краз протилежні до поданих сен. Буйтуром. Якраз новачки завжди приспідували мельодію і тим змінюють характер української пісні, яка майже завжди є попільна, без потреби приспідування.

ОСИПКО та ШАПКА.
/За О. Дупинською /

Та й погана ж шапка в Осипка. Завжди заховається тяді, коли Осипко має виходити з хати.

- Пожди! - погрожує хлопчина. - Попрошу матері, щоб тебе продала.

- Нехай продає. І так мупу колись втекти їд тебе, бо згорю від сорому. Вчора ти зустрів знайому тітку і не привітався. Сьогодні мало що до самої середини церкви не ввійшов, не знімаючи мене. Недавно в домівці те саме. Сором!

- Нудна! Не має в мене голови на те, щоб про таке думала - говорить хлопець. і входить до фотографа, щоб відобрати світлини.

Забув замкнути двері, шапки не скинув. А шапка знялася з голови й крізь відкриті двері котиться по вулиці й гукає:

- Як не маєш голови, то навіщо тобі шапка!

Круть-верть! Круть-верть! Утікає через вулицю, як куля. Осипко занею. Спотикнувся, перевернувся, встав, знов женеться. Хлопці сміються. Кричать: - Тримай, лови!

Вкінці впала шапка на розі вулиці купчиси під ноги й шойно там Осипко піймав її. З превеликої люті так чиліно наложив її на голову, що аж вуха накрила.

- О, тепер уже тебе не мине! Продам тебе й все! - муркотить собі Осипко під носом. Та вмить пройшов гнів, бо почув музику.

- Тра-та-та-та! Бум!Бум! - маршують вулицею пластуни. Напереді орchestra: грають сурми, дуднить барабан. Осипко пішов за пластунами. А пластові ряди повернулися вправо й через дуговатий вхід Пластового Дому увійшли на пластовий майдан. А за ними й пішоходи. Пластуни

установилися в чотирикутник коло високої щогли. Хорунжі підійшли з прапором під щоглу, що піднести його.

Шапка порушилася неспокійно на голові Осипка. То ж він взяв її до рук, а то знов утече. Саме в тій хвилині почув Осипко, як біля нього сказав батько синові:

- Зніми шапку, як підносять прапор! Невже ж не сором тобі?! Гляди! Цей малюк знає про це, а ти ще ні!

Личко Осипка зарумянилося з радості. Він щиро притиснув шапку до себе:

- О ні! Не продам її нізащо в світі.

==:==:==:==:==:==

М. ПАНЬКІВ.

УПЛЕТУ ВІНОЧОК.

Піду в поле і назбираю
Колосків, квіточок
Та й уплету на стрілецьку
Могилу віночок.

І віночком увінчаю
Той хрестик похилий
Що під ним відпочиває
Стрільчик юний, милий.

ІДІМ ДО НИХ.

27.

Ідім до тих могил, що сплять у них борці,
Що полягли колись із крісом у руці...

Ідімо ми до них з молитвою в устах
І положім вінки на чорних їх хрестах.

І положім вінки і маки і квітки
І збережим в серцях про них святі думки.

Бо то ж за нас вони на полі полягли,
За наше щастя все без жалю оддали.

І кров проляли так, як ранішню росу,
І юність оддали і силу і красу.

І всі за щедрий дар нічого не хотять
Лиш пам'яти про них, що там в гробах тих сплять.

І ще одне у них бажання, хлопче, знай,
Щоб ти так, як вони, любив свій рідний край.

В.Х.

Г А Н У С Я,

Гануся поверталася зі школи сумна та невесела. Не та вже тепер була школа, що колись! Бо колись висів у них в класі на стіні хрест, а ще дівчата щоранку маїли йво свіжими квітками. А як пані вчителька прийшла, то всі вставали та млилися... А опісля пані вчителька їм так багато розказувала; і про князів, і про козаків, і про стрільчиків січових ... І пісень вчила і гор грала зі школярями. І усміхнена була все і ласкава, що діти так і горнулися до неї... І не лиш діти її любили, але й старші жінки нераз її поради питали, а вона всім помагала - нікому не відмовила. Добра - добра була їх вчи- телька...

А тепер - як лиш прийшли в село більшовики - пані вчи- телька кудись пішла - навіть не попрощалася зі своїми школяриками... А на її місце прийшла інша - така погана, недобра. Як прийшли діти до школи, то вже десть і хрести- ка в класі на стіні не стало, а як встали та хотіли моли- тися, то почала на них лютитися, кричати, погрзила, що в сільраду прискаржить ...

Не хотіли діти до такої школи ходити, та мусіли а то комісар батькам у сільраді грозив, що в Сибір всіх повивозить... То діти тільки на перервах гуртками збі- ралися та згадували, яка то добра колись була в них вчи- телька - і тихо, шепотом, щоб вчителька-більшовичка не почувала...

Сумна та невесела ішла Гануся і того дня зі школи. Коли приходять в хату та очам своїм не вірять: за столом у неї в хаті сидить її давня вчителька! А мама поралася біля печі, щось подавала вчительці їсти та все приговорювала: "Ідьте, паннунцю, ідьте... Такі тепер бідні, мар- ні... Десть там вам у шкільній мушкетерській зле бути... Я щовечора

до Матінки Божої Госпівської за вас молюся, що ви так гарненько наших дітей вчили ... От і не думала, що загостите до нас, а то була б щось кращого зготовила!"
 - "Чим хата багата ... Не погордіть же..."

Скрикнула Гануся на radoщах, пригорнулася до своєї вчительки, стала їй розказувати, як то тепер усім їм зле без неї, як всі за нею тужать, яка ця більшовицька вчителька недобра. А вчителька тулила Ганусю до себе, гладила русяві косенки /нічого й дивного, бо ж Гануся завжди була найкращою ученицею/ - та все чогось неспокійно поглядала у вікно.

Не встигла Гануся і розпитати, де вчителька тепер пробуває, чому це, як мама каже, вона "в лісі", як під вікном задудніли кроки ... важкі, голосні ... Мама заметупилась: "Христе-Боже! Та ж це більшовики! Ганусю - веди паннунцю в льох - та тихо там сидіть!"
 Гануса сама не знала, що це все значить та бачила, як налякалася мама, як вчителька, хоч і спокійна, та бліда бліда на лиці стала, та пізнала, що не має часу розпитувати. Швидко вибігла з учителькою до сіней, відчинила двері від льоху, спровадила її вниз сходами, закрила за собою двері... Стояли обидві в темному, вогкому льоху і Гануся лиш чула, як із переляку билосся її серце. А тоді пані вчителька почала говорити - та так тихо-тихесенько, що Гануся ледве чула: "Ганусю, ти була в мене все добра школярка, і я знаю, що тепер поможе мені. Я мушу довірити тобі одну дуже важну справу... Ти знаєш, чого прийшли до вас більшовики? Вони прийшли по мене. Я в лісі - разом із тими всіми, що борються проти них, що хочуть, щоб знов ви всі могли вчитися в українських не в більшовицьких школах, щоб знов могли молитися... щоб знов змагали українські прапори... такі сині, и українське небо та золоті, як наші пшеничні лани

- А тепер на сільраді висить такий червоний, червоний - ледве зважилася пропептати Гануся.

- А ми його скинемо та вивісимо нап - український! - промовила вчителька та наслухувала хвильку, як стукотіли важкі чоботи більшовиків по хаті. А чути їх було щораз ближче -здавалось - ось-ось відкриють двері від льоху, а тоді ... Гануся аж задрожала зі страху... Та ні, мабуть не завважили дверей до льоху в півтемних сінях. Почали повлі затихати. А тоді вчителька говорила далше:

- Ганусю, я маю тут, зі собою нап, український прапор. На нього присягали напі вояки, що йшли в бій... Якщо більшовики прийшли до мене, вони можуть мене дуже легко спіймати. А нап прапор не мже попасти в руки червоних - вони б його зневажили. Я липу його тобі - заховай його добре, щоб ніхто не знайшов - і не кажи про нього нікому... Щоби ніхто не знайшов його; ми прийдемо та завісимо його високо - високо....

- На сільраді?

- Тоді там сільради вже не буде! Там буде наша, українська управа села..

- А може ліпше на церкві? Церква нища...Тільки тепер Богослужби не має, бо отця арештували ...

- А мама тепер так часто плаче, а тато тькі понурі стали, прошу пані...

- Ось маєш прапор... І заховай його... - І вчителька передала Ганусі щось завинене в папір. Гануся нічого не бачила, бо в льоху було темно, але їй здавалось, що бачить так добре, що той прапор голубий та золотий, та що вже високолопотить над селом. Взяла його тремтячими руками від вчительки та сховала за пазуху... І чомусь так мило та тепло стало їй на серці.

Знов залунали над льохом кроки - але це була лип ма-

ма: "— Вже можете виходити, — вже пішли, а таки за вами, паннунцю; питали! По всьому обійстю шукали, — чудо Боже, що до льоху не заглянули!

=x=x=x=x=x=x=x=x=

Пішла пані вчителька вечором поза городами, щоб білі шовики не побачили. А Гануся завинула прапор ще у свою святкову хустку, що то тета із празника минулого року принесла та заховала глибоко-глибоко в стодолі під сінем. І коли тільки мала час — заходила до стодолі, розвивала святкову, квітчасту хустку та обережно брала в руки прапор — синій, як небо та золотий, як пшеничні лани, та мріяла, як то він на вітрі залопотить та як мама не плакатиме і отець повернеться і пані вчителька з ліса прийде. А більшовиків не буде зовсім... а потім цілувала рубець брапора та зітхала сумно: коли це все буде? І знов завивала його в хустку та ховала глибоко під сіно...

=x=x=x=x=x=x=x=x=

Пройшло багато-багато часу... І далше вчила Гануся недобра більшовицька вчителька і далше на сільраді висів кривавий прапор, а той правдивий український лежав схований у Ганусі.

Та ось одного дня ранку — що ли батько вийшов з хати сіно кошики — як вже зараз повернувся. Блідий такий, страшний. — "Нас сьогодні вивозитимуть! Вже під сільраду ціла валка вантажних авт заїхала..."

А мама, як почувла так і впала на коліна перед іконою Матінки Божої Гопівської: "Ой Мати Божа, рятуй нас, рятуй! Куди це вони, нелюди, нас із рідної хати везти хочуть?!"

Та не лиш мама плакала... Кругом по селі нісся

плач, ревіла налякана худоба, зловіщо обркотіли мотори вантажників... Та нараз почулося, щось ніби грім — ніби негрім... А на другому кінці села озброєні більшовики вже силою гонили людей до авт. Та грім знову повторився. Тільки якийсь дивний такий, ніби виваний. Гануся не знала, що це таке та батько зразу пізнав та немов просіяв. "Чуєм, Марино, стріляють... Отам від Вільпини... може це наші повстанці. Недаром Ілько пастух їх позавчора в лісі бачив. Може щенає Мати Божа врятує!"

А стріли все густішали. Із ліса справді виступав розстрільною загін повстанців. Більшовики спершу зніяковіли, а далі покинули людей та кинулись відстрілюватися. На другому кінці села закипів бій... Батьку кликнув — "Ховайтеся в льох!" А я йду, я ще тим червоним теж покажу! "І так як стояв з косою на плечах, вибіг із хати..."

Мати почала знімати ікони зі стіни, щоб сховати їх зі собою до льоху, і час вже було, бо ось одна кулька вже навіть бряснула у вікно...

А Гануся що сил побігла до стодоли: одна в неї думка була. — От там її прапór, а його треба буде, як прийдуть наші. Хильцем пробігла подвір'я, хоч кулі свистіли понад самою її головою. Добігла до стодоли, стала пробиратися крізь сіно до своєї криївки. Дісталася туди, вхопила прапór та сховала за пазуху. Уже хотіла виходити та нараз почула біля самої стодоли страпні крики та стрілянину... Бій ішов на подвір'я Ганусі. Вийти зі стодоли не можна було. Гануся чула виразно гамір бою під самими дверима. Налякана прилягла на сіно та ждала... Та нараз, що це? Якийсь дивний тріскіт... Шілинами у стрісі почавходити в стодолу їдкий дим. Стодола загорілася від куль та ручних гранат... За димом почало показуватися і яснє похумя, вже на горі під стріхою займалося сухе-минулорічне сіно. А гамір битви не згавав... Чути було оклики наших

"СЛАВА!", проклони більшовиків, стогони ранених... Гануся сховалася у сам куток стодоли, щоб лиш найдалше від вогню! Та й тут дусив дим і ставало так дуже-дуже гаряче...

Битва, здається вже пересунулася далше, а дим так дусив! Гануся почала добиратися до дверей, а іскри із горючого сіна вже падали на неї та так пекли болуче! Ще кілька кроків... Її волосся починало займатися, рукав сорочки затлівав. А вона одне думала: "Щоб лиш врятувати прапор! Його ж буде треба!

Ще крок - всею силою наперла на двері та вискочила на двір...

=X=X=X=X=X=X=X=X=X=X=

А під церквою найстаршійу селі дід вітав повстанців хлібом - сіллю. Хто не гасив вогню, що кинувся по селі від Ганусиної стодоли - той прийшов, щоб побачити своїх вояків. Жінки виносили їм їжу, діти розглядали кріси та примірювали собі їх шапки-мазепинки, а навіть собаки - і ті скапуляли радісно та лестилися повстанцям до ніг.

Аж ось із бічної вулички вибігла Гануся... Коса а рукав всі у полумі... Бігла тана, руках, далеко перед собою - несла синьо-жовтий український прапор. Кинулися до неї люди, кинулися і повстанці. А Гануся простягнула прапор та пропептала: "Ось маєте, тепер його можна повісити високо-високо! і вшля зімліла...

А коли пробудилася, то побачила біля себе маму і батька, суворі лица повстанців та такі усміхнені тепер, такі добрі... А її давня вчителька перевязувала їй попечену руку. А на самому вершку церкви допотів на вітрі правдивий український прапор, голубий як українське небо та золотий як пшеничні лани....

ЛЕСЯ ХРАПЛИВА

П Р И В І Т У К Р А Ї Н І .

Чи Ти чуєш, Україно,
Своїх рідних новаків?
Як наш спів під хмари лине,
Як наш вогник розгорів?

Як чужину в кожному хвилину
Ми готові залишити,
Злинути до Тебе мила,
Де Дніпро старий шумить.

Як серця новацькі грають
В один голос, в один лад,
Як до Тебе, Рідний Краю,
Новаків думки летять.

Чи Ти чуєш наша мила,
Із степів, з Карпат верхів,
Як росте новацька сила,
Щоб прогнати ворогів?!

Не чужину ми, чужую любимо;
Тебе наш край!
Чи Ти чуєш?

— Чую, чую!

Україно, нам вітай!

Сестричка ЛЕСЯ.

П Е Р Е М О Г А О К С А Н К И .

Всі знали, що Оксанка найкраще співала в цілій класі. Дженні теж мала гарний голосок, і Мері теж, але вони на пробах співу то жували гуму, то читали камікси під лавкою, а ніколи не вважали. А Оксанка так і очей не зводила з учительки, щоб бува не прогавити ні одного її руху, щоб все так співати, як учителька диригус. І Оксанка все співала найкраще, аж її учителька хвалила.

Аж ось одного дня учителька сказала, що в них в школі буде представлення. Будуть танцювати і співати і всі будуть мати справжні довгі, барвні суконки. Оксанці аж серце забилося, бо нераз вже мріяла про те, щоб виступати на сцені та мати таку суконку. Гері торкнула її ліктем: "Ти не знаєш, ми вже минулого року таке мали, ох, гарно було!" А якже Оксанка мала знати, коли минулого року вона ще була в Німеччині?

А як поверталися домів із Ліліян, то ввесь час зі собою говорили, яку то суконку вбере на себе Оксанка: синю з волочками біля пояса, чи червону із золотими нашивками? Так заговорилися, що Ліліян аж один поїзд втратила та мусіла ждати на черговий.

А дома Оксанка ніби їла обід, а ніби й не їла, та все думала якто вона співатиме на сцені. За тими думками трохи не забула, що вже час на сходини. Потім мусіла дуже бігти, що духу стало, трохи не впала під авто, настолочила якогось котиська, і зараз перед самою сестричкою вбігла до домівки. Щастя, що хоч не спізнилася — а то їх рій мав би одним хрестиком менше в міжгніздавих змаганнях.

А на сходинах сестричка розказувала, як то колись на Україні боролися напі стрільчики із лютим воро —

гом, як підіймали ЧЕРВОНУ КАЛИНУ. А опісля пісню таку співали: "Дрімає калина в червонім намисті, лип з вітром пепочуть листки золотисті"...

А потім сестричка сказала, що ми новачки, хоч і тут далеко, на чужині, підемо шеж в такий змаг, як колись славні Стрільчики. Ой зраділи новачки! Вони ж так люблять змагатися, а ще до того, як це буде так, як колись в Україні! Стали на радощах просити сестричку, щоб їм сказала коли це буде? Чи довго ждати?

І сестричка сказала: буде першого листопада. А Оксанці зі страху аж віддиху не стало. Та це ж якраз тоді буде їх представлення в школі! Тоді вона співатиме на сцені! Хотіла зараз це сказати сестричці, та всі так голосно розпитували сестричку про змаг, що їй не дали Оксанці слова промовити. Але як покінчили сходи, і сказали клич свого роя:

Незабудьки ми, говорим,
Не забудь, запам'ятай,
Там за горами, за морем,
Твій далекий, рідний край".

Аж тоді Оксанка приступила до сестрички та сказала їй, що в той сам час у них в школі представлення і що будуть співати на сцені...

А сестричка поглянула на неї поважно та сказала: "Що ж, Оксанко, на змаг ідуть лип ті, що самі хочуть іти. Я не кажу тобі нічого. Ти вже юну орля - ти сама найкраще знаєш, що добра новачка повинна зробити".

І Оксанка сказала "Готуйсь" і пішла додів та думала весь час, що сестричка не сказала, що на змагу треба обов'язково бути, так, як на сходах. А вона мусить хоч цей раз співати на сцені, в довгій суконці.

І йшли дні за днями. В школі учителька залипала всіх часто довгенько на проби, щоб добре навчилися спі-

вати. Мама ввечорами пила Оксанці червону суконку із золотими нашивками.

А сестричка вчила на сходинках, як пізнавати сліди, як читати шифри, та розказувала, як то клись навіть мал новачки помагали Стрільчикам, та навіть смерті не лякалися... Оксанка це все слухала та вчилася і все думала: "І так на змаг не піду!"

А вже день перед змагом сестричка роздавала всім маленькі пучечки калинових листків з ягідками. А на змагу треба було їх так заховати, щоб ворог не знайшов, коли зловить. Бо - казала сестричка - за цю червону калину колись боролися наші Стрільчики, і кожна із нас носить в серці такий пучечок калини на згадку про них, і нікому не можна нам її віддати - бо вона наша. А як віддамо, то програємо змаг і ніколи не дійдемо до мети.

А як сестричка мала давати Оксані, то Оксанка весь час думала, що зараз скаже: "Пропу сестрички, я ж не піду на змаг!" Та, коли сестричка прийшла до неї, Оксанка сама витягнула руку, та сама пригорнула до серця пучечок калини...

А другого дня ранком Оксанка йшла в однострою до домівки. А з другої вулиці вибігла Христя, а через дорогу дігнала їх Улянка, всі теж в одностроях, із жовтими хустинами. І всі йшли разом, побравшись за руки та співали: "Ми йдем сперід, за нами вітер віє...." І Оксанці було так добре, так гарно на серденьку! Забула навіть, як то вчора ходила до вчительки оправдатися, що вона сьогодні не зможе прийти, та як учителька нарікала, що такої доброї співачки не матиме сьогодні на виступі їх класи!

Важкий був цей листопадовий змаг - бо треба було і від ворога критися, що всюди чигав, і важні вісті передавати, та ще й без листа, в пам'яті, і збирати на-

бій та стрільчикам носити, і все, все треба було знати, хто з ким та за що тоді боровся. І ще калину чевору-рідну треба було від ворога ховати, щоб не відібрав.

І Оксанки рій був перший у змагу!

А після змагу в домівці запалили птучий вогник та співали стрілецьких пісень, а Орисі татко, що тоді малим хлопчинок у Львові був та все бачив — новачкам про це розказував...

Аж другого дня ранком, коли Оксанка входила у школу — пригадала собі, що вчора було представлення. Ліліян вибігла напроти неї аж на сходи! Ой, чого ж тебе не було? Я вже боялася, чи ти не хвора, поки вчителька не сказала, що ти не прийдеш. І як було не прийти! І таку гарну суконку вже мала! І не шкода тобі?

А Оксанка лип посміхнулася та тих притиснула міцніше до серденька пучечок калини, захований на пам'ятку. "Я мала щось важніше до роботи" — сказала.

— Ну що ж таке, що може бути важніше?

— Я піднімала Червону Калину.

— Ото! І для того не прийшла співати?!

— "Е, ти, Ліліян, цього не розумієш. В тебе є своя батьківщина — оттут, а моя далеко-далеко. І все, що я маю із неї, це той пучечок калини. Тому він мені дорожчий понад усе."

І вже хотіла розказати Ліліян про цілий змаг, та ось задзвонив дзвінок і почалася лекція. А може і краще, що не встигла розказати їй? Бо Ліліян не була на Україні і нічого не знає про Червону Калину, то хіба вона зрозуміла б Оксанку?

Сестричка МАВКА.

СТАРИЙ ОРЕЛ.

ЩО ТАКЕ НОВАЦЬКИЙ ТАБІР?

Коли Ти, Брате, ідеш на новацький табір в характері новацького виховника, мусиш мати виразно зарисований образ поняття новацького табору, а зокрема Ти мусиш дати собі ясну відповідь на питання, що таке новацький табір. Зараз почувеш ряд різних, загальноткових відповідей на те питання. А чи ж Тобі не говорить про це окреслення: виховний, відпочинковий, виховно-відпочинковий, виховно-вишкільний, а навіть вишкільний табір новаків. Що це все означає? Туманне знання новацький справ, зокрема новацького табору, сплутування новацького табору з юнацьким чи навіть іншими типами пластових таборів.

Таборування новаків не є справжнім таборуванням, тобто таборуванням справжніх пластунів, що в примітивних умовах життя на лоні природи школяться, вчаться зарадности, набувають практичних вмілостей, тощо. Табір новаків — це не засіб для спеціалізації новаків. О, ні! В новацтві немає спеціалізації. То в такому випадку, що це таке новацький табір?

Моя відповідь: Новацький табір — це вид зайнять новаків які часово відокремлені від родинних хат під опікою і керівництвом виховників проводять серед природи довготривале, організоване дозвілля, згідно з обов'язуєчими таборовими приписами й згідно з наміченим планом дії.

Проаналізуємо наведене визначення поняття новацького табору. Суттєвим для дефініції новацького табору є окреслення: "ДОВГОТРИВАЛЕ ОРГАНІЗОВАНЕ ДОЗВІЛЛЯ".

Отже новацький табір - це дозвілля новаків. Воно однаке не є тотожне з дозвіллям дітей на дитячому майданчику. Ото ж ми маємо до діла з організованими зайняттями зорганізованого гурту хлопців. Цей гурт хлопців поділений на рої й гнізда. Кожен рій має своє приміщення з улаштуваннями звичайної житлової кімнати, в якій спільно живуть всі члени даного рою. Спільне життя в одній кімнаті потягає за собою необхідність виконання спільних робіт для вдержання порядку й уможливлення будьякої їхньої спільної гри. Змістом життя-буття для новаків є ГРІ, дозвілля, що його ми ведемо організовано, з певним пляном. Намагання виховників вести організовані зайняття зорганізованих груп - це один полюс, другий - це неокреслене, може, в дитячих умах бажання свободи дії, це незасоване хотіння х л о п ц і в мати необмежене дозвілля. Ці дві протилежності повинні завжди стояти перед нашими очима. Нашим завданням є вмільо поєднати ці тві протилежності, знайти середину між свободою і дисципліною, щоб таборове життя не було для дітей тягарем, примусом, а приємністю, щоб особливості таборової дійсности була мила атмосфера, побудована на співзвучности вихованків і виховників, щоб новаци легко переносили необхідні "тягарі- сірого будня".

Зараз можна б було потягнути за язик питанням, як це зробити? І можна б було говорити про часті й довгі, противні новакам збірки, про пересиченість програмним матеріалом тощо, та це належить до методики ведення табору, а вона вже творить окреме питання для себе. Ото ж таборіві приписи, необхідні для вдержання ладу в таборі, безпеки дітей, уможливлення ведення зайнятть з дітьми не повинні бути тяжкі й їх конечність втаборовому житті повинна бути новакам відповідно унааявлена.

Мені здається, що окреслення "організоване дозвілля" ясне, зрозуміле. Та це дозвілля ще й "довготривале". Воно

триває 3 - 4 тижні. Не більше! Зараз зустрічаємося з думками-сугестіями, щоб вести 2-місячні табори для новаків. Ці думки неправильні. Дитина не є в стані таборувати /! / 2 місяці!!! Це є понад її сили. Тому кожна думку про довше як 3-4 тижневе ведення табору треба відкидати. Для нас не будуть в тому випадку промовляти аргументи: здоров'я дітей, українське середовище, втрата дітей для нас і т.д. Ті аргументи повірховні, без глибокого змісту. Розв'язки треба пукати не в продовженні новацького табору, а деінде. Та розв'язка мушить бути розумна й доцільна з точки зору добра дитини й добра Пласту.

Довготривале дозвілля є зумовлене часовим відокремлення дітей від родинних хат, від батьків, тіток, бабунь. Цей момент незвичайно важливий. Новак - дитина займає в родині центральне місце, зокрема, якщо є одинаком. Він не звик до самообслуговування і т.д. Перехід до позиції рівнорядності всіх дітей може зустрітися з певним конфліктом у душі дитини. Таких і подібних справ може бути багато. Тому впорядник на таборі мушить дуже уважний та спостережливий у відношенні до дітей й індивідуально підходити до дітей, не роблячи різниць між ними. Тут закорюється напе чування над дітьми, яких батьки нам, пластунам віддали під опіку на визначений проміжок часу. Кривництво виховників, яке пов'язане з опікю, відноситься в першу чергу до зайнять дітвори, підчас яких ми будемо старатися видобути як найбільше ініціативи зі сторони дітей, навчити їх слухняности, зарадности, співпраці. Ми мотимемо успішно зреалізувати нап план, який не повинен лежати тагарем на спинах новаків, лише за допомогою як найменш наявного для дітей керівництва.

Перша фраза в визначенні новацького табору говорить, що ми вважаємо табір за частину нашої цілої роботи з нова-

ками, що її проведено згідно з напрямними Уряду Пластових Новаків. Тому й цілі табору не є підкреслені в дефініції. Вони достатньо й виразно з'ясовані в правильнику УПН /Напрямні діяльності та засоби виховання в УПН/.

Та мені здається, що не відречі буде згадати ще крім виразно підкреслених духових особливостей, які ми хочемо кристалізувати в наших вихованків під час табору, ще й на декілька інших важливих моментів, що входять в гру зокрема на таборах:

- 1/ Сонце - вода - чисте повітря - достатнє, різноманітне харчування - це фактори, що зумовлюють фізичний ріст дитини, її гартування, її здоров'я.
- 2/ Українське середовище - конечна вимога сучасних обставин нашого еміграційного життя.

Згадані чинники є важливими особливостями таборів. Уважам за доцільне підкреслити незвичайно велику вагу великих таборів для дітей, в яких зустрічаються діти різних міст, зазінаються і бачать, що таких, як вони, тобто українців, є більше. Це незвичайно важливий момент для вдержання національної свідомости наших малят. Тому переконуйте батьків про потребу зустрічі дітей різних місцевостей, про безпідставні побоювання що до віддалі тощо.

Врепті мупу ще коротко згадати про роди новацьких таборів та їх назовництво. Рерп за все хотів би ствердити факт, що з багатьох причин справа новацьких таборів ще не є наладна. Амбіції поодиноких осередків вести табори, їхня нехіль включитися в одне, організоване русло пластової роботи до лінії нововацького таборування, деякі побоювання батьків, брак матеріальних засобів, тощо - це зараз утруднює нам упорядкування справа новацького таборуван-

ня. Та ми будемо змагати до того, щоб питання новацького табору поставити на правильні рейки. Це в першу чергу відноситься до поділу новацьких таборів на такі дві групи:

- 1/ новацька оселя - для дітей молодших віком та евен-туально для тих всіх старших, що ще ніколи не були на жодній оселі;
- 2/ новацький табір.

Різниця між новацькою оселею а ТАБОРОМ лежить в режимі /легкому для оселі, важкому для табору/.

Та це все - пісня майбутности. Зараз ситуація така, що новацькі табори є конгломератом з різних вікових груп /гнізд/, в яких ведемо роботу за окремим підходом, з деякими різницями методичного порядку.

/ З вишкільних матеріалів новацьких виховників по лінії новацького таборування /

ОГЛЯД ТАБОРІВ УПН-ів

в рр. 1949 - 1952

ЗЛПА

1950. 13-27.VIII. Табір УПН "Кругле Озеро" - Равнд Лейк, орг. Станиця Шикаго. Командант сен. Козак Ольга, бунчужна: ст. пл. розв. Витанович Арета. Брак точних даних.

1951.

23.VI - 8.VII. Табір УПН "Вогник" - Наровсбург, орг. Станиця Нью-Йорк. Командант: сен. Самотулка Тедозій, бунчужний: ст.пл. скоб Гаврилюк Орест. Учасників 32 новаків.

31.VI. - 15.VII. Підтабір УПН-ів "Новий Сокіл" - Норт Калинс, орг. Станиці Бафало, Клівленд, Рочестер. Командант: сен. Приймак Володимир, бунчужний стпл.розв. Васьків Іван. Учасників 23.

14.VII. - 5.VIII. Підтабір УПН-ів "Сонячна Поляна" - Раквил, орг. Станиця Гартфорд. Командант: сен. Шегрин Яків, бунчужний: ст.пл.розв. Гусак Михайло. Учасників 11.

26.VII - 12.VIII. Підтабір УПН-ів "Зелений Клин" - Поніак, орг. Станиця Дітройт. Командант: сен. Шутка Андрій, бунчужний: ст.пл.розв. Шумило Михайло. Учасників 18.

РАЗОМ у таборах УПН-ів та терені ЗДПА у 1950/51 р. брало участь 84 новаків.

1952.

28.VI - 13.VII. Табір УПН "Чорногора" - Норт Калинс, орг. ОТК Новий Сокіл. Командант: сен. Смеречинська Анастазія, бунчужний ст.пл.коб Неганів Богдан ЛЧ, Учасників 27.

29.VI. - 31.VII. Табір УПН "Кругле Озеро" - Равнд Лейк, орг. ОТК Шикаго /3 етапи/. Командант ст.пл.скоб Пілецький Дмитро ЛЧ, бунчужні: пл.розв. Геруляк Богдан /1 етап/, пл.уч. Рубчак Богдан /2 етап/ і пл.уч. Кисілевська Богданна /3 етап/. Учасників/усі 3 етапи/: 46.

- 5.VII - 27.VII. Табір УПН ім.Митр.А.Шептицького - Раквил, орг.Станиця Гартфорд. Командант: сен.Щегрин Яків, бунчужний:ст.пл.скоб Бандера Володимир ЛЧ.Учасників 24.
- 5.VII - 1.VIII. Табір УПН "Діти Матері Природи" - Кергоксон, орг. ОТК Нью-Йорк-Флядельфіс. Командант: Кнмш Аполонія, бунчужний: стп.пл.скоб Гаврилюк Орест. Учасників 76 новаків.
- 8.VIII-27.VIII. Оселя УПН "Остодір" - Стретфорд, орг. Українська Католицька Вакаційна Оселя в Стретфорді. Командант:ст.пл.скоб Гаврилюк Орест, бунчужний: ст.пл.Козак Ярослав. Учасників 28.

РАЗОМ у 1952 р. участь у таборах брало 201 новаків.

КАНАДА:

=====

1949. 5-14.VII. Табір УПН "За слідами" Пластової Станиці Торонто, на фермі "Острроверха" коло Шомберг, Онт. Командант:сен.Гороховч А. Учасники: 7 новаків, 5 новачок, 3 дітей з-поза Пласту.
1950. 29.VII-13.VIII. Обласник табір УПН "Сокіл" - Грімсбі, Онт., орг. Пл.Станиця Торонто. Командант:ст.пл.скоб Богдан Пендзей. Учасників: 40 новаків.
- 3.VII - 17.VIII. Табір УПН "Перша Зірка", орг.Станиця Едмонтон - в Карвель, Альта. Командант:стпл.розв. Ігор Стецура. Учасники 7 новаків, 7 дітей з-поза Пласту.
1951. 29.VII.-11.VIII. Табір УПН "Підгір'я", орг. Станиця Монтрал, в оселі "Україна" біля Ст.Донат. Командант:ст.пл.розв.Світуха М. Учасників: 40.

- 21.VII - 12.VIII. Табір УПН Пл.Станиці Торонто - в Грімсі, Онт. Командант: пл.сен. Ст.Гела, бунчужний:пл.сен.Р. Копач. Учасників:62.
- 8.VII - 15.VII. Табір УПН, Пластової Станиці Вінніпіг, - в Босісур. Командант: сен.Гаврачинська. Бунчужний ст.пл.Гаврилук. Учасників:23.
- 28.VI - 16.VII. Табір УПН "Трипілля", орг.Пластова Станиця Едмонтон. Командант:ст.пл.розв. Ігор Степура. Учасників: 16.
- 12.VII. -2.VIII. Табір УПН "Запорозська Січ" - в Вудсток, Онт., Орг. Таборова Комісія Станиці Торонто. Командант: сен. Д. Штундер і сен. І. Герчук, бунчужний:ст.пл.скоб Петро Біланюк. Учасників: 54.
- 20.VII - 3.VIII. Табір УПН. "Завойовники", орг. Таборова Комісія Станиці Вінніпег, - в Босісур. Командант: сен. Р. Сенчук в ст.пл. Зенон Гаврилук, бунчужний: ст.пл. Петро Корибутяк. Учасників: 34.

Т У Н І С

=====

1950

16 - 21.IX.

8 новаків та 7 новачок були учасниками 5 і пів денної прогулянки в формі табору в околиці Бен-Метір.

АВСТРІЯ

=====

1951. 18-30.VIII.

Новачата брали участь в таборах організованих в 1949 і 1950. Брак докладніших даних про ті табори.

3 новаци + 5 новачок таборували в Роттенбах коло Бад Ішви в межах пластового табору.

Декілька новачат виїхали були на Пластовий табір до Баварії, Німеччина, що відбувся в 1952 р. Брак даних про цей табір.

АНГЛІЯ

/1949 - 1952/ Кожного року відбувалися в Англії пластові табори з участю новачат. Брак даних про ті табори.

АВСТРАЛІЯ

1952. 25-28.XII. Новаків 6 + 7 новачок взяли участь в 4-денній прогулянці в формі табору /"Цвіркунова балка" в Ігелберн ПСВ, над рікою Юрія.

ТАБОРИ УПН-ок на терені ЗДПА.

1950.

Новачки брали участь в таборі на "Круглому Озері". Брак точніших даних.

1951. 8 - 29.VII.

Табір "Лісові Дзвіночки" - Неровсбург: учасниць та учасників: 58.
Командант: сен. Ольга Жарська /2 тижн./
- сен. Стефа Квасовська /2 тижні/,
бунчужна: канд. ст. пл. Оксана Білосор
для новачок, для новаків: ст. пл. Володимир Слиж та ст. пл. Д. Беднарський

Табір ім. кн. Ольги на Соняшній Полян:
8 новачок в рямцях юн. табору. Командант: ст. пл. Урина Чайківська. З новачатами працювали: сен. Мирослава Солук п. С. Балко. Новачки з осередку Гартф

Табір на "Новому Соколі" в Норт Калінс, 10 новачок із осередків: Бафало, Рочестер. Командант: сен. Малина Дзюба, бунчужна: ст. пл. Оксана Бврежника, новацька впорядниця: ст. пл. Ліда Залевська.

РАЗОМ на таборах УПН - ок 76 учасників.

1952. 2-30.VIII.

Обласний табір УПН-ок "Лісове Гніздо" в Кергоксон. Командант: сен. Аполонія Книп, бунчужні: ст.пл. Неля Мерена /2 тижні/, ст.пл. Марта Онищук /2 тижні/. Учасниць: 62 із Нью Йорку, Нуарку, Дзерзі Ситі, Балтімор, Філадельфії.

Новацький табір ім. Митр. А. Шептицького Бунчужна для новачок: сен. М. Солук. 14 новачок із осередків Гартфорд та Нью Гейвен.

Обласний табір УПН-ок "Мелканці Ліду" Командант: сен. А. Смерчинська, бунчужна: пл. юн. Ліда Городецька. Учасниць 25, із осередків Бафало, Рочестер, Дітройт, Клівленд.

Новацький табір над "Круглим Озером" Командант: ст.пл. Д. Пілецький. Новачок у 3-ох турнусах: 12 - 37 - 12, із осередку в Шикаго. В 3-му турнусі бунчужна: пл. юн. Б. Кисілевська.

РАЗОМ у таборах брало участь 162 новачки.

Н О В А К З Е Н К О .

Дитяча Оселя в Старяві, коло Хирова, побудована в гарному куточку нашого Підкарпаття. Коло оселі був потічок з піском. Вода плитонька, прозора й діти там часто бавилися, купалися. З півночі й сходу прилягали до оселі великі шпилькові ліси, що тягнулися аж по Карпатську Україну. Перед оселею - велика огорожена площа для забав, зі заходу, зразу коло оселі, наш овочевий садок, а за ним селянське поле, що доходило аж до громадського лісу.

На цьому полі знайдено колись нафту. Землю вертіла французька фірма, впустила 3 рури на 300 метрів вглиб, але нафти було мало. Дальше годі було вертіти і тому фірма розібрала всі будови. Над самою землею стерчали лише залишені 3 рури. Через ті рури з землі випливала нафта, яку уживало все село. Одні використовували її до промазування упряжі, другі до смаровання дощок при будові хат, а дехто ще для інших цілей.

Переважно новаци приїздили до Старяви на табір. Спочатку найбільше було їх з Перемишля, а потім зі всієї Галичини. Літом 1932 року до табору приїхав новак ЗЕНКО Т. Це був гарний хлопчина, веселий, дотепний, з багатою ініціативою. Добрий був новак, але й великий збиточник. Одного дня він зі своїм кляквою-новаком Петрусем у часі дозвілля пішли "вертіти" нафту. Що вони там робили, Бог їх знає. Небезпеки для дітей не було, то ж новакам вільно було там ходити. По деякому часі побіг Зенко сам увесь занафтований й сказав: "Петрусь заліз у руру і неможе вилізти. Я тягнув його, а він плаче".

Побігли ми до тих рур. Справді, Петрусь мав запану голову до половини в руру й не міг її витягнути. Підняли ми Петруся за ноги, поправили йому вухка і легко витягнули "нафтаря" з рури. Ціла голова й лице були намазані нафтою, що жаль й було дивитися на хлопця.

Виявилося, що Zenko вклав його голову до рури, щоб Петрусь подивився, чи багато там нафти, а потім з переляку побіг до табору за допомогою.

У таборі Zenko перепросив Петруся при всіх таборовиках і такого замазаного поцілував.

~~*****~~

Zenko T., як виріс, пішов боронити Україну. Чи німці його забили, чи більшовики забрали його до полону, не знаємо. Пропав. А може ще знайдеться. Дай Боже!

Л. БАЧИНСЬКИЙ.

ЛЕСЯ ХРАПЛИВА

ПРОГРАМА НОВАЦЬКОГО ТАБОРУ.

І знов, як щороку, перед нами стає проблема новацьких таборів. здається - ці ж табори відбуваються щороку - вже від давна, то й давно вже повинні бути установлені норми, що та як на таборах відбувається, вже давно повинні бути "втерті" правила, за якими ведеться табір.

А всетаки, не зважаючи на те, що ми маємо вже не малу традицію новацьких таборів, ми в ніякому випадку не можемо твердити, що табори - це вже не проблема для нас. ЧОМУ?

В першу чергу те сумне явище, що така безмірна кількість досвіду в новацькому таборіванні, що її здобули наші попередники - просто прийняла разом із ними. Ще дещо осталося в пам'яті тих, що були учасниками давніх таборів, ще дещо може залишилося в доступних небагатьом їх записках, але того дуже мало.

Друге діло, що ледве чи котра спільнота перейшла такі великі зміни, як саме українське громадянство, що з нього

виходять і пластові виховники і самі новаки-таборовики. Із Підлютого крізь шпиль Альп, кудись у Туніс, Австралію чи Америку – із становища мекканців рідної землі, дарма, що під ворожою займанщиною, крізь всі стадії скидання та воєнної хуртовини – у країни нового поселення, які щоправда, не лають нас чужинцями, але за те стараються завзято засимілювати нашу молоддь – оце наші шівхи. І звичайно, що кожна стадія вимагала нових засобів, приносила зі собою нові можливості, а відбирала давні, зменшувала до мінімум колишні небезпеки, що чигали на молоддь, а виносила на верх нові. Нічого дивного, що й у нашому таборуванні треба було із цими шівхами числитися та примінювати до них нашу працю.

Так отже і сьогодні ми стоїмо знов перед проблемами – перед все новими, та ніколи вповні не розв'язаними проблемами новацьких таборів. І може і краде так, що можемо до цього великого діла доложити і свою цеглину – може й краде – що маємо змогу самі вкласти щось нового, творчого у нашу працю, як виховники на таборах.

Годі в короткій гутірці торкнутися всіх проблем зв'язаних із таборами. До цього треба б цілого підручника, це може і колись повстане. А тут хотілося б лиш сказати декілька слів про програму новацького табору. Може якраз тому, що в багатьох випадках, за всією згурбовою "про хліб насущний" – про унормування всіх адміністративних справ табору – на підготовку програми не стає забагато часу. А власне як і сть програми, її проведення, це властиво головна міра, чи табір нам вдався, чи ні. Точно випрацьована програма табору, аж до репінки із передбаченими зайняттями на кожен годину кожного дня – це конечна передумова.

Часто, і неправильно, ми забагато числимо на те, що чейже кожна виховниця чи виховник має трохи власного досвіду – ну і в крайньому випадку зуміє все дітей якось зайняти. Та якраз практика показує, що серед таборового прискореного темпа життя – не кожна людина зуміє "з ру-

кава" давати щось цікавого. Власне тоді й фантазія, і пам'ять звичайно заводять, а на приготування часу нема — про це звичайно годі й мріяти, коли треба постійно перебувати з дітьми та звертати на них увагу весь час.

Як-же інакше виглядає справа, коли є готова програма та потрібні до неї матеріали, і як це краще, коли виховники мали вже час перед табором, дома чи на спільних сходинах, простудувати її, перетравити, пережити, навіть і поробити свої власні замітки до неї, доповнити її призбиранням матеріялу. Тоді для самих виховників — праця безмірно влегшена і, що важніше, є змога дати дітям куди більше змісту, як у положенні сталого й напруженого пукання "і чим би то дітей зайняти" вже на самрму таборі.

Справа складення самої програми табору, це звичайно завдання команданта-командантки, зглядно виховника, якщо є такий окремих виховник. Та незалежно від того — треба б застановитися і кожній сестричці чи братчикові, що збираються іхати на табір — як власне така програма побудована. Як основу беремо те, що протягом табору новакі мають ч о г о с ь н а в ч и т и с я, щось осягнути, до чогось змагати. Недобрий це табір, коли він "якось іде" а не веде новаків до конкретно означеної цілі. Ми ж постарасмося власне в першу чергу побудувати зайняття на таборі так, щоб вони постійно давали новаків почування, що він о с я г н у в щ о с ь н о в о г о, здобув щось більше, як мав перед тим.

Висловив цього постійного змагання новака є його проби та іспити вмілостей і ми, безумовно, візьмемо їх за основу нашої програми табору. Тут важний зразу від початку розподіл новаків у роях за пробами, до яких вони підготовляються та розподіл зайнять на такі, що їх провадимо роями, групами роїв, що приготовляються до одної проби та вкінці цілим табором. Інакше сприймає весь світ сьомірїчний новак зі свіжо-здобутою жовтою хустиною, а інакше одинадцятьлітній кандидат на ерля, це нам зівсім ясне. А тому, хто укладає

програму табору, залипається завдання, вжитися в душу дитини та вглянути, котрі заняття для дітей різного віку так дуже відмінні, що їх треба проводити окремо, а котрі будуть цікавити однаково всіх. Вже в неодному тереновому змагові ми добре бачили, що старпі новачати просто сміялися, що змаг для них залегкий, а молодпі були б так і ніколи не припленталися до мети, як би сестричка "ніби ненароком" не допомгла.

Цього поділу за віком та пробами не можна теж перебільшувати, цілковито роздріблюючи всі заняття на рої чи групи. Діти повинні теж багато часу перебувати разом, не лиш на збірках чи при їдженні, але й на заняттях. Спільні заняття можуть бути до деякої міри виявом того, що новачата пропобляли в своїх роях, та скільки хто осягнув...

Важно теж, щоб знайти відповідну рівновагу поміж "буденними заняттями" — миттям, порядкуванням з одного боку, та гутітками, грами, співами і подібними з другого. При відповідному поставленні справи кожне із цих буденних занять має теж свою велику виховну вартість, та вкінці не можна ж дозволити, щоб діти наприклад ішли їсти, не мивши рук, але треба добре вважати, щоб заняття не забирали надто багато часу та тим самим не скорочували надто інших занять. Згорі про думана та запланована привазація цих буденних занять зможе їх напевно скоротити, а що більше, зробити важним виховним чинником, не лиш "конечним злом".

Та тепер доходимо до самого змісту програми. Він відповідає приблизно змістові новацьких проб, тому зайво перечисляти поодинокі теми. Хіба слід згадати, що в сьогоднішню пору найважлива з усіх тем — "далека та близька нам" Україна. В обставинах, коли діти цілковито змінюють спосіб життя — оточення, куди легше створити їм образ далекі Батьківщини, бо тоді мимоволі їх думки, уява та почування куди живіше працюють. І цей

момент треба обов'язково використати.

У підході до тем, що плані у вимогах проб, ми мусимо їх до деякої міри модифікувати, в порівнянні із працею в домівці. Гутірки по змозі скорочуємо, "тихі зайняття" — /майстрування, читання, рисування, вишивання у новачок/ залишаємо по змозі на дощеві дні, а а те при кожній нагозі лучимо всякі зайняття із рухом, ходженням, біганням, бо цього протягом року діти не будуть мати. Так багато речей ми мємо навчити дітей при допомозі гор, вже хоч би згадуючи "подорож на Україну", — що стає поволі традиційною, де справжня мандрівка сполучена із вивченням, чи повторенням відомостей про Україну.

Вже мабуть і зайво згадувати, що в чергуванні тем повинен бути п л я н. Чи зачнемо із пізнання примітивних даних про окруження, в яке дитина попала, її поведінку в ньому, у зв'язку із цим про її поведінку супроти людей та звірят взагалі, а від цього пойдмо дійдемо до вищих умотивувань та усвідомлення вищих засад — чи навпаки, спершу усвідомимо дітям Новацький Закон, і виходячи із нього дамо їм певний погляд на світ — це вже справа нашого вибору. Не зле, коли самим дітям пов'язуємо в гутірках цей матеріал та пояснюємо, що пізнавши одне — можемо йти далше, очевидно, на їх лад. Це тоді творить дітям із всього матеріалу табору —
о д н у ц і л і о т ь.

Одна річ — упорядкування тем, а друга — с т у п е н ь в а н н я т р у д н о щ і в, що їх ставимо перед новачатами. Ті два чинники ми повинні відповідно сполучити в програмі табору, бо незаперечно є різниця велика, чи, скажім, гру "шукання нашого найбільшого скарбу" /тризуба/ будемо переводити на початку чи вкінці табору. Коли на початку — вона не мже включати надто багато елементів — калі ж при кінці, можемо свобідно вимагати від новачат, щоб виконали куди більше та важчих завдань, на основі досвіду, що його здобули вже на цьому таборі.

Завжди завдання на початку знеохотить дітей - за легке, коли вони вже вже завансовані - нероз майже "ображує".

В кожному разі - в цілому таборовому житті новак повинен йти прямою лінією вгору - і та ціля не сміє ніколи "зламатися", стати певною, чи вже таки ніколи не йти вниз.

Ми знаємо надто добре вимоги нашого часу. Ми знаємо, як завдяки чужому оточенню наша дитвора не лиш байдужніє до всього, що рідне, але, навіть скажу, що це може ще гірше - набирає чужої нам ментальности - опертої на матеріалізм, квітизм, відкинення всяких ідеалістичних моментів у житті. Ми знаємо, що нашим завданням є виховати наше нове покоління у найбільшій пошані до наших національних святощів, у повазі до духових вартостей, у готовості до самопосвяти та героїства.

Провести наших малят із світу чужих вартостей - у світ наших - це головна напрямна, за якою підходитимемо до нашої програми цього-річного табору.

Т Е Р Е Н О В І Г Р И

- подав Микола

ЗДОБУВАННЯ ПРАПОРУ.

Найбільш відповідним місцем для гри є лісок з негустими кущами. На визначеному марені гри відмічується якась дефінітивна лінія /стежка, дорога, рів і т.п./, що є границею між порожніми територіями. Новаків поділяється на 2 групи, які обирають собі своїх командан-

тів і кожна група приблизно 100 кроків від границі на висоті 1 метра вивішує свій прапорець, що його пильнує кількох сторожів, у зазначеній віддалі від прапорця. Торожі не можуть підходити ближче до прапорця як на 25 кроків, хіба в випадку погоні за противником. Рента гравців ховається у терені і на даний знак виховника старається дістатися неспійманим до прапорця, відчепити його і винести поза границю ворожої території. Щойно тоді прапорець вважається здобутим.

Приблизно 15 кроків від границі кожна група має свій табір полонених /зазначене місце під деревом, патро і т.п./ Оборонці можуть взяти противника до полону лише на своїй території, зірвавши вовняну нитку, якою перер'язана права рука над ліктем, кожного гравця. Полонені мусять постійно перебувати в таборі полонених і лише звідтам можуть бути визвалені. За одним разом один гравець може визволити лише одного полоненого доткненням його, при чому вони обоє підходять безпечно поза границю і можуть брати дальшу участь в грі. Визвленому з полону командант прив'язує на рукав нову вовняну нитку.

Перед початком гри треба відрізнити гравців груп якимсь знаком, що легкий до спостереження.

Коли у визначеному часі жодна група не здобула б прапорця, виграв та, яка має більше полонених.

- ПРАВИЛА ГРИ:**
- 1/ Не виходити поза межі терену гри.
 - 2/ Полоненим є той, кому зірвано нитку з рукава, яку зберігає той, що зірвав її.
 - 3/ Під час здирання ниток не битися.
 - 4/ Не займати ні визволеного ні визволителя.
- Гра починається і кінчиться на гасло бурми.

З ПРИРОДОПИСНОГО ЗАПИСНИКА:

КАЗКА ПРО КАЖАНА

Одного разу почали птахи боротьбу зі звірами. Довгий час бій не давав висліду. То птахи мали перевагу над звірами, то звірі перемагали птахів.

Кажан був хитрий і боявся за своє життя. Ото ж він почав лукавити. Коли перемагали птахи, то він весело з ними літав, немов би він помагав їм у б'ю. Коли ж перемога переважувала на бік звірів, то кажан приєднувався до них удаючи, що він їм помагав і почав позвзати по землі, як миша.

Врешті птахи замирилися зі звірами й тоді виявилось лукавство кажана. Розгнівалися на нього й птахи й звірі та й прогнали його геть від себе. Гидували всі таким зрадником — товаришем.

З того часу ані птахи ані звірі не люблять кажана. Птахи наказали пугачеві слідкувати за кажаном і знищити його, як зрадника. А звірі те саме наказали жовчиробити кітці. З того часу пугач і кітка завжди слідкують за кажаном і нищать його — як зрадника.

Переповів: Гай — Гаєвський

КАЖАН:

Кажан /лилик/, це звірик, що має крила й може озручно літати. Ганяється за всякими комашками, а комарі для нього найсмачніша пожива. Дуже він подібний до миші й через те звать його подекуди летючою мишою. На зиму засипляє, зачіплений пазурами задних ніжок

і звисає наділ головою. Будиться аж на весну, коли вже тепло й комахок багато. Їсть він зубками, до рівенькі й гострі як шпильочки.

Належить до року комахоїдів, як і кріт та їжак. Кажан крисне звіратко, бо вигублює багато всяких шкідливих комах.

Б у к.

/Матеріали до гутірки/

Б у к — листяне дерево, творить чисті або мішані насадження на ґрунтах, мірної вологости та багатих на перегній, західної, середньої та південної Європи. У напрямі на схід та південь Європи швидко паде кількість насаджень і майже не переходить лінії поведеної з Данцігу до Криму.

В Україні росте бук головню в південно західних областях, на Кримі, а теж і на Кавказі. У горах займає бук північні, північно-східні й північно-західні узбіччя. Росте на місцях менше освітлених сонцем, належить до тіневиносливих пррод.

Бука зачисляють до найважливіших листяних дерев Європи. В Україні побів дума та сосни належить бук до основних пород нашого ліса. Деякі відміни бука ростуть в Японії та північній Америці.

На великому корінні опирається стрункий, високий до 40 м. бук. Штовбур бука, що виріс в густому лісі, прямий, часом грубий до 2 м., вкритий гладкою, сірою корою. Верхівка бука вкрита листям: простим, наперемінно уложеним, круглябого або дещо подовгастого виду, з гострозакінченим вільним кінцем, з гладкими берегами. Листя в дотику гладке, приємне. Квіти: пилякові, зібрані в кулисті, звисавчі базьки, що прикріплюються за допомогою довгих ніжок у куликах

листіків; стовпикові знову знаходяться на кінцях молодих листяних гонів, творячи маленькі стоячі китиці. Тригранні зернятка, що знаходяться в торбинці з мяко-волючою поверхнею — це овоч бука т.зв. буква. Коли вона дозріє, торбина лопає й зернятка /-2/ випадають.

Б у к — корисне дерево з уваги на тверду гарну деревину. Хоч малостійка на загнивання, яка то властивість відмовляє придатності в будівництві, та всеж таки споживання бука в нашому господарстві та промислі велике, найбільше по споживанні дубової деревини.

Буквою деревини уживають на такі вироби, що їх не приміщується в умовах, сприятливих на загнивання. Являється частою сировиною для фюрніри, для виробництва паркетової фрези, музичних інструментів, в машино-будівництві, ян в столярсько-токарських варстатах. Букова деревина має примінення в виробництві паперу, для сухої перегонки на виробництвах різних хемічних продуктів /газ, нафта/. Шпали/швелі/, дошки, бруси теж виробляють з бука. Букова деревина належить до найбільше топливо-вартісних дерев. Буківі горішки дають нам теж істинну буківі олію. Овочами бука крмлять худобу.

ЗАМІТКА: Для відміни поміщуємо не гутірку про бука, а лише матеріал до гутірки — тобто сухі факти без методичних порад. У своїх розмовах з новаками виховники викривають те, що уважатимуть за потрібне й у формі, що буде в даний момент найбільше відповідна. Перестерігаємо юних новацьких виховників перед безпосереднім передаванням новакам таких матеріалів н.пр. їх відчитанням. Ця форма була б протівна новакам і зовсі не буде побудувати їх до підняття природи. Поміщування того роду матеріалів має на меті побудити виховників до використання енциклопедій, наукових творів у виховній праці з новаками, згідно з поданими вказівками.

Е. ГОЙДИШ.

ПЕТРУСЕВІ ДРУЗІ.

Петрусь збирався кормити пташок. Біля дверей ждав на нього його вірний пес Сірий. Він нетерпеливо крутився, махав хвостом, дряпав лабою двері, як би наглив Петруся до дороги.

— Вже йдемо, Сірий — озвався Петрусь.

Біля Петрусевий ніг отерся, гладкий, чорний котик — в зеленими очима. Чорна Люба, — як називали котика — не любив, як Петрусь щоденно виходив зі Сірим, а його залишав самого в хаті. Коли Петрусь вертався зі своєї мандрівки, заставав котика загниваного біля вікна. Він вдавав ніби спить, а кутиками зелених очей поглядав, чи Петрусь до нього не підходить, чи не погладить його по спині й чи не наляв молочка до мишинки. А тоді гнів минав скоро.

Петрусь схилився до котика й шепнув йому до вуха: — Негарно гніватися! Вчора на сходинах говорив братчик, що правдиві друзі, хоч і посперекаються та ніколи не гніваються. А ми є добрими друзями, чи ж не так? Подай мені свою лабку й жди на нас, ми скоро вернемося.

Петрусь вийшов з харчевою торбиною на подвір'я. Перші з даху злетіли голуби, а за ними хмарою горобці, а потім поважні ворони та кавки. Петрусь оглянувся, де поділася улюблена сорока Варка. Він свиснув. Вмить з першка сторої груші злетіла заспана сорока. Вона вигривалася до свця й не помітила, як Петрусь прийшов кормити своїх крилатих друзів. Сорока з криком кинулася поміж дрібних пташок і розпихаючи їх своїми білими як сніг боками, стала біля Петрусевих ніг і голосно закричала "Вар-р-р-ка."

— Знаю, знаю, що ти Варка, та й ще спізналася на обід — сказав Петрусь і сягнув рукою до торбини.

По снігу покотилися дрібні округлихліба і золоті зерна збіжжя. Весело забралася до обіду вся крилата родина.

Сірий голуб підлетів і сів Петрусеві на рамя. Він впркотив, нначе скаржився Петрусеві на довгу зиму. — Недовго вже тої зими, друже. Скоро прийде весна, засвітить сонечко й буде нам добре, ніжно говорив Петрусь голубові й гласкав по його сірих лискучих крилах.

А Сірий нетерпеливився. Йому надокучило ждати. Він любив бігти лісовою дорогою і ловити кинену Петрусем гілку. Сірий зручно підносив її, вимахуючи хвостом і урадуваний вертався до Петруся.

Петрусь ішов лісом і тягнув за собою санки, навантажені сном і капустяними листками. В лісі тихо-тихесенько. Непорушно стояли старі смереки, угинаючи під тягарем м'якого снігу.

Петрусеві пригадалося, як братчик одного разу говорив, що новак повинен бути приятелем рослин і тварин. Тоді запитав братчика Петрусь: "Як то зробити, щоб ним стати?" А братчик сказав: "Щоб стати приятелем природи, мусиш полюбити її. Полюбиш? як пізнаєш наш життя рослин та тварин. Ніколи не робитимеш їм ніякої кривди, а в потребі допомогатимеш. А передусім ти мусиш бути сам добрий. Коли говоритимеш правду, коли оббитимеш кожного дня добре діло, стежитимеш за рослинами та тваринами, тоді пізнаєш багато тайн природи, що не є доступні для кожної людини."

І тоді постановив Петрусь поводитися так, як братчик казав. Ще того вечора, вертачись з домівки, знайшов бездомного малого котика. Який же він був бідний?! Батьки погодилися залишити його дома. То ж Петрусь викупав його, накормив. Сьогодні ніхто навіть і не пізнав би його. Зараз він гарний, з блискучою, гладкою шерстю. Петрусь назвав його Чорна Лабка,

з того часу котик став його вірним другом.

А Сірій сам за ним прийшов аж до Петрусєвої хати, як він вертався зі школи. Це була мала, худа, вовчої породи собачка. Він був голодний, несміливий, недовірливий. А тепер Петрусь і Сірій — невідступні друзі. А як вони любляться, розуміються оба!....

Петрусь і Сірій зближались до лісової поляни, де кожного разу Петрусь складав сіно й листки для лісових звірів. Саме тоді вийшла на лісову поляну ціла родина сарен. Рогатий сарнюк підніс свійголовау й бронзовими, бистрими очима дивився перед себе. За ним стояла в гарному бронзовому хутрі мама-сарна з двома дітьми.

Петрусь обняв Сірого за ший і сказав тихо до нього:

— Не лякай їх, вони наші лісові друзі.

Уже сіріло, як Петрусь з порожніми санками вертався домів. Попереду біг розбавлений Сірій. Нараз Сірій зупинився і почав голосно гавкати.

— Не гавкай так голосно — Петрусь звернув йому увагу. Побудий усіх у лісі. Петрусь зближився до місця, біля якого неспокійно крутився Сірій. Під зваленою вчорашньою бурь дерева лежало мале сарнятко. Петрусь не думав довго. Побіг додому просити батьків допомоги. Вечером принесли мале сарнятко додому й положили в глибокий кошик, вистелений м'яким сіном. Петрусь нахилився над ним. Воно відкрило очі. Врадуваний побіг до Сірого й Чорної Лабки і щасливий закликав:

— Буде жити! — і тоді витягнув новацький записник і круглими буквами відкрив у записнику сторінку для щедрого нового друга.

Прийшла весна. Пригріло сонце, зазеленіли трави. Кожного дня по науді Петрусь помагав батькові обрізувати сухі гілки з дерев. Білобока Варка сиділа на великій гру-

ші й цікаво поглядала в зеркало, що його Петрусь почепив для неї. Перехиливши голову на одну сторону вона крикнула щось своїм захриплим голосом, відтак надслухувала, немовби любивалася своїми звуками. А як вона намагалася зловити своє око в зеркалі?! Петрусь закликав до неї:

- До роботи, Барко, Гусениці зовсім знищать нам дерева, а ти будеш в зеркало дивитися.

Бистре вушко - так назвав Петрусь знайдене сарнятко - стало його невідступним другом, як і Сірий та Чорна Лабка. Ходило по саді, травишко скувало. Часом, як тільки ліс зашумів, приставало, підносило бронзову голівку й надслухувало, немовби пригадувало собі своє раннє дитинство. Петрусь дуже полюбив Бистре Вушко, але й пам'ятав добре слова братчика: "Ти прміг йому, так повинен зробити кожний новак, та пусти його на волю там, де воно жило! Петрусь знав, що мусить прийти той день, коли він відведе Бистре Вушко назад до лісу.

---:---:---:---:---:---

Було якраз по дощі. Петрусь радісний вертався зі школи додому. Перед ним на розмоклій вулиці товпилися хлопці. Петрусь зблизився до них і через плече одного з них поглянув до сеєдини. На розмоклій землі лежала мала ластівка й переляканими очками поглядала на крикливу юрбу. Один із хлопців підніс камінь і хотів кинути на ластівку. Петрусь вмить ухопив його за руку й закликав:

- Не роби цього, не сором тобі пташки вбивати? Дай мені її.

- Навіщо ж вона тобі? - здивовано запитав хлопець.

- Дай мені, а я тобі дам мого ножа. Степан глянув на чарний ніжик і сказав:

- Бери!

Петрусь роглянувся довкола чи не видно гніздечка, до

котрого належала б. ластівочка. Але гніздечка не було. Він швидкопобіг до дому, несучи в шапці маленьку пташку. В хаті зробив її гніздечко, вистелив ватом і заховав її в клітці, далеко від Сірого й Чорної Лабки. Перед вечором пташка записчала тоненьким голосочком і відкрила широко свій дзьоб. Петрусь зрадив. Він наловив кमाшок і накормив голодну ластівочку. Під дахом Петрусєвої хати було ластівче гніздо. Взимку там жили горобці а тепер ластівки. Вони направили гніздечко, обліпили його болотом, вистелили його пір'ячком, щоб м'яко й тепло було діточкам. Батькоймати не могли настарчити поживи для чотирьох ластівяток. Вони все відкривали широко свої дзьоби й голосно домагалися їсти. Одного дня випадом з гніздечка мала ластівочка. Що то за крик зчинився?! І мати-ластівка злітала на землю і батько безпорадно махав крильцями. Ластівочки не вдалося врятувати. Петрусь підняв її та акпав у городі під старою липою. Тепер задумав він до того гніздечка вложити знайдену ластівочку. Під вечір, як батькоймати - ластівки, полетіли на лови комашок на вечер, Петрусь обережно виліз по драбині й положив у гніздечко свою знайдену Білу Шийку. Він почепив Білій Шийці на ліву ніжку червону стяжечку, щоб міг її пізнати, як вона вернеться на другий рік з весною.

Петрусь скореньк зліз з драбини й заховався за дерево. Прилетів батько й мати й не застрімили маленької гості. Вона так само як другі, широко підчиняла дзьоб і так само глосно домагалася їжі. І так маленька Біла Шийка знайшла собі нових батьків.

-:--:--:--:--:--

Вближалася осінь ... Небо затигнулося сірими хмарами, повівав холодний вітер. Ластівки збиралися до відлету в далеку дорвуу. Крізь відчинене вікно Петрусь почув голосне щибетання пташок. Він виглянув через вікно. На куші кали-

ни сиділа ластівочка й вдивляючись до відчиненого вікна, голосно щебетала. Петрусь підійшов ближче. На лівій ніжці буда червона стяжечка. Біло-шийка працювала з Петрусем; дякувала йому. Вона ще раз голосно защебетала, піднялася на своїх лискучих, гострих крилах і замішалася у ластів'ячій громаді.

- Вертайся, вертайся з весною - кликнув Петрусь у слід відлітаючій Білій-Шийці.

-:--:--:--:--:--

Прийшов час розпрачатися з Бистрим Вушком. "Воно не може жити одинцем - казав братчик - вно мусить найти свою родину й з ними жити на волі". Бистре Вушко не було в лісі, від того часу, коли його знайшов Петрусь. Сьогодні він вперше забрав його до лісу. Бистре Вушко зразу нерадо ступало по висвій траві, завжди приставало, ніздрями ловило запах, бистрими вушками наслухувало. Петрусь з далека побачив сарни на поляні. Вони сходили витоптанною стежкою до потоку. Петрусь обняв Бистре Вушко за ший і ніжно шептав йому до вуха:

-Іди до них, там лісі, простори, свобода. А як буде тобі зле, вертайся до мене.

Бистре Вушко допитливо дивилося Петрусеві в очі й шорстким язиком лизало йому руки.

- Іди! повторив Петрусь.

Над головами затріпотів крилами дикий голуб. Бистре Вушко глянуло в долину, де паслися сарни. Воно щераз глянуло на Петруся і не обертаючись більше, довгими скоками помчало до своїх.

Петрусь дивився ще хвилину й бачив, як Бистре Вушко долучилося до громади сарен. Вони зблизилися до нього, немов оглядали його, а відтак зникли в лісовій гущі.

В лісі робилося сіро. На небі запалювалися зорі. Петрусь щасливий вертався додому.

А Т О М.
/Гутірка/

На Тихому Океані знаходять група Маршалових Островів. Один з них, невеличкий коралевий острів Бікіні став у 1946 р. загально відомим. Тут у перше після 2-ої світової війни скинено атомову бомбу, щоб ще раз переконатися про її силу. Кожний з ва знає, яка сила атомової бомби. Напевно бачив образок в газеті чи на фільмі, як виглядає японське місто Гірошіма, коли на нього скинено атомову бомбу підчас 2-ої світової війни.

Що таке атомова бомба? Щоби це зрозуміти треба попереду знати, що це таке а т о м.

Пригадую собі, як я ще дитиною піпов був з батьком на ріку купатися. Сонце завзято припікало беріг річки. Я лежав на піску. Чи ти думаєш, що я лежав непорупно на піску та дивився на пливучі, наче кораблики, хмаринки по синявому небозводі? Ні! Я порпався руками в гарячому піску. Ось там перебігла мурапка повз білий, з темними смугами, каміньчик. Я взяв його до рук. Гарний же він, гладкий. Звідки взялися смуги на ньому? Чи вони знаходяться також в середині? Став я розбивати каміньчик. Початковона дві частини, потім ці частини на менші й менші. Цікавий, як довго я буду це робити? Порошинка вже, здавалося. Уже кінець, вже не розібю більше на двох. Та де ж там?! Ударив сильно й внов розколов дробинку на дві частини. І так можна було б розбивати ще жальше, якби я мав був спеціальні прилади. А тоді дійшов би до того, що частинка стала-б невидною голим оком. Її можна було б побачити лише під мікроскопом. Камінь, дерево, вода, фабричнийдим тощо, складається з манюсінських, голим оком невидних частинок, які ми називаємо м о л е к у л а м и. Напам'ятай собі це слово. Повторяю: МОЛЕКУЛА. Кожний предмет складається з багато-багато мільонів таких молекул. Не віриш? Можеж переконатися!

Ти поставив на кухню чайник. Закипіла вода. Перевертається, булькотить, а пара витікає через дірку й ... зникає. Ти бачив її й вже її немає. Що це? Це частинки води втікають у повітря. Але ти їх не бачиш.

Ти сів до столу, щоб напитися чаю. На першому ковтку твоє обличчя перекрилося. Кажеш: гіркий чай. Береш цукор і кидаєш до чаю. Чай стає солодкий, але цукор зник. Що ж це знову? Цукор розчинився, став невидним. Та ти знаєш про це, що він там є, бо він засолодив гіркий чай.

Коло твоєї хатини розкинулася велика фабрика. Здавалося, що вона мене обходить. Часто з високого комина виходить брудний дим, він губиться в повітрі. Але часом, головно перед дощем, ця фабрика стає мені противна. І, хоч невеликий дим куриться та прикрий запах заносить вітер до твоєї кімнати. Чому? Дрібні частинки з фабричних уладжень уносяться з димом через цей велитень-комин і мішаються з повітрям.

Ми побачили, як вода парувала, ми смаком пізнали солод розчиненого цукру, ми нюхом почули противний фабричний запах. Так ми пізнаємо, що манусінькі, невидні для ока частинки існують.

Чи вони спокійні? Та де ж там! Вони в постійному русі. Так, як рій кмарів або бджіл. Та ми не маємо своїми очима того руху малесеньких частинок. Чи це можливе, щоб вони рухалися, запитає? Ти хиба не заперечиш, що в такому великому мігті, як Новий Йорк у ЗДПА панує постійний рух; так удвєнь, як вночі: Кожна ти проходиш вулицю, бачиш людей, що рептаються то сюди то туди, бачиш численні авта, автобуси ... Ти постановив собі подивитися на Новий Йорк згори. Ти сів на літак і піднявся в-гору. Чим ти вище підносився тим більше затирався образ міста перед тобою з тими численними людьми, автами. На певній висоті ти побачив лише сіру пляму. Так, як ти не бачиш своїх товаришів, що бавляться на вулиці, так ти не можеш побачити малесеньких млекулів, що поруपाються в предметах, якими ти так часто бавишся, чи їх дотикаєшся.

Якщо ти був колись на кількадемній прогулянці з товаришами й треба було тобі спати в холодну ніч під патром, тоді біда навчила тебе, що треба тулитися одному до одного, щоб всім вам тепліше було й всі коці скидати на себе. Коли сонце своїми жаркими променями нагріло землю, тоді ти і твої товариші мандрівки вже цього не робили. Подібно з млекулами, н.пр. води. Коли холодно — вони стисаються так щільно до себе, що стають твердим ледом. Підігрієш лід —

молекули жвавіше гуляють і стають вдовою. Кажемо: лід топиться. Що діється з водою в чайнику, на кухні, ми вже говорили. Молекули порушуються з великою силою і дуже швидко. Вони раді вирватися з тісного чайника. Тоді кажемо: — вода парує. Вона переходить в газовий стан.

Молекула — це найменша частинка чогонебудь, справжньою і якої-небудь речовини: каменя, води, паперу тощо. Я вчислив тобі різні речі. Ми маємо різні — прерізнi молекули, які твять різнородні предмети. Запитаєш, чи можна розколоти малекулу на дві? Ні! Цього вже зробити не можна. Чи малеула має якінебудь складові частинки? О, так! Кожна молекула складається з а т о м і в. Запам'ятай собі це слово: А Т О М.

Атоми є різні. Молекула води складається з і н п и х а т о м і в, а молекула паперу з і н п и х. Коли б ти мав таку чорну палочку, з якою ти міг би вникнути до молекули води, ти побачив би, що вона складається з 3 атомів: 2 однакові /водень/ та третій інший /кисень/. Ти міг би тоді також ствердити, що молекули соли, цукру й інші складаються з інших, часом з багатьох атомів.

Як це зрозуміти? Так, як ти розумієш кожне слово н.пр: піч, вода, чи якенебудь інше. Кожне слово складається із букв. Для прикладу: слово "п і ч" складається з букв: п — і — ч.

Атоми, як букви в слові, а молекули, як ціле слово. Є багато різних слів, що складаються з різних букв. Є багато молекул, що складаються з різних атомів.

/Для кращого зрозуміння цієї справи перерви гутірку відповідною грою/.

Зараз люди знають 92 різних атомів. Називають їх такж первнями /елементами/. Найважливіші з них є 4: вуглець, водень, кисень, азот.

Та про це поговоримо в черговій гутірці.

ЗАМІТКА: Деякі речі з наведеної гутірки будуть може й не зовсім легкі дітям для їх зрозуміння. Коли ти, братчику-сестричко, помітиш, що дитина не розуміє чогонебудь, поста-

райся пояснити реальними прикладами чи грами: Конечно треба перевести легку гру, для сконкретизовання уявлення: слово - буква. Таких гор є багато. Для прикладу наведу таку гру: Творення нових слів з поданого вихідним словом, що складається з 5-6 букв. Н.пр. М-А-Р-К-А. З букви цього слова новаки повинні скласти, в визначеному часі можливо як найбільше нових слів. Для прикладу: рак, ар, мак, кара, крам, рама, рамка, крамар, крамарка, мара, арка і т.д. Виграє новак, що уложив найбільше слів. Ця гра децю складніша. Попробуй перевести зі старшими новаками.

В і д м і н а цієї гри, що надається для м о - л о д ш и х новаків проводиться ось як:

Один визначений новак виходить із рою на бік, /коли гру проводимо в кімнаті тоді відходить із кімнати/. Рій ділимо на 2 групи і вибираємо коротке слово /2 - 3 складове/ - прим. МАР-КА. На знак впорядника /найкраще числити РАЗ-ДВА-Т Р И/ рівночасно обі групи головно кликнуть рівночасно свою частину слова, в нашому випадку МАР-КА. Прикликаний назад новак, що відійшов на бік має відгадати ціле слово. Звичайно за першим окликом він не відгадає, тоді знов на знак впорядника оклик треба повторити.

Гра цікава, вимагає концентрації уваги та слухової бистроти. Ускладнюється гру тим, що вибираємо 3-4 складове слово тоді мусимо ділити рій на 3-4 групи, або вибираємо трудніше, менше знане слово.

Не можна проводити гри, коли рівночасно в приміщенні відбуваються зайняття іншого рою, щоби окликами не перешкаджати іншим.

ІГРОВИЙ КУТИК

=====

Ч А Р І В Н И К /Лапанка/

Один лапав всіх. Злапаний чекає до кінця гри поза гришем.
/ВАРІАНТ: злапаний стоїть на місці, де його злапано/.
Межі пліді мусять бути точно визначені. Вибрати чарівника, що його завданням є: злапати якнайбільше гравців. Гравці стараються не дати себе зловити. Останній злапаний стає чарівником.

- ПРАВИЛА: 1/ Злапаним вважається той, що його чарівник доторкнувся.
2/ Злапаний виходить за межі гриша /або: стає на тому місці, де його зловлено/.
3/ Гравець, що перебіг межу гриша, автоматично стає зловленим і чарівник має йому визначити місце, де він має стояти.

ВАРІАНТ: Вільні гравці можуть освободити своїх зачарованих тваринів тим, що доторкнуться їх у хвилині, коли цього чарівник не бачить. Але в цьому випадку чарівником стає той, що був уже два рази зачарований.

В О Р О Н

А тепер забавимося в ворона. Хто буде маткою, а хто вороним? Усі кликнули: нехай буде маткою Мирон, а вороном Василько.

Тоді всі поставали й побралися один за одного в поясі. Матка стала попереду. Ворон Василь став ловити. Матка обороняла дітей, не пускала руками ворона. Василь був швидкий і паловив усіх. Посадив дітей долом, а сам почав паличкою ямку копати. Матка прийшла тай питається:
- Вороне, вороне, що ти робиш? - Ямку копаю

ОДНОЛИСТКОВИЙ СЛІД.

УЧАСТЬ: Рій - Гніздо.

ВИРЯД: СУХІ - ОПАЛІ листки з якогось одного дерева.

ПЕРЕБІГ: Познакувати маршрут вживаючи тільки один рід листків замість знаків в той спосіб, що хвостик листка вказує напрям дороги. Коли діти раз ішли за такими знаками, зможуть поміт значити самі. На кінці маршруту діти мають знайти дерево, з якого листки були вжиті.

НАПРЯМИ СВІТУ.

Нарисувати коло й зазначити на ньому напрями світу. Кожний учасник гри стає на зазначеному напрямі світу, обличчям до середини. Один новак зі завязаними очима, стає в середині кола, обличчям звернений до півночі.

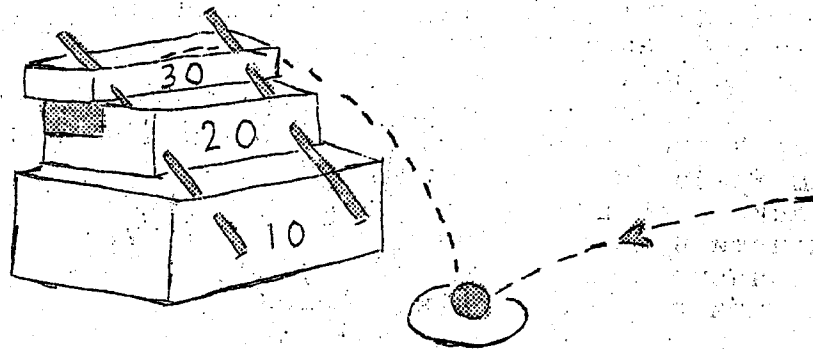
Впорядник викликає два напрями світу. Н.пр. захід - південь /пізніше: південний схід, південний захід, чи який небудь інший/. Новаки, які стоять на зазначених напрямках міняють своє місце тихо, щоб їх не вказав рукою новак зі завязаними очима. Новак на якого правильно вказано рукою, іде до середини.

Участь у грі беруть 5 або 9 новаків.

ВІДБИВАНКА.

Роздобудь 3 коробки /картони/ різних розмірів. Поклади одну на одну за величиною та злучи двома патичками як показано на рисунку. Поклади коробки на землю й у віддалі 2 стіп зазначи перед ними на землі колісце проміром 1 стопи. Новаки рядом підходять до лінії, нарисованої у віддалі 10 стіп від коробок. Кожний по черзі кидає

гумовим м'ячиком так, щоб м'ячик потрапив у колісце, відбився і потрапив до одної з коробок. Якщо попаде до долішньої, новак одержує 10 точок, до середньої - 20 точок, до горішньої - 30 точок. Кожний учасник гри кидає 5 разів. Виграє той, хто одержить найбільшу кількість точок.

ЛЕСЯ ХРАПЛИВА

ЗВИЧАЇ та ОБРЯДИ в НОВАЦТВІ.

У нашій праці над новачками, в наполегливому змаганні за врятування наших найсильніших перед повінню чужого світу – важно нам розглянути та знати засоби, що ними будемо користуватися. Важно нам знати, як і чим можемо найкраще протидіяти впливам чужого оточення та його життєвої постави. Та не оми протидіяти, нам треба засобів, щоб дати новачкам оці наші скарби: наші засади, наші власні духовні вартости, наш стиль життя та праці.

Нам мало лиш самим їх мати – хоч це основне, бо добрий приклад сестричок має незвичайно велику силу. Та нам треба ще й вміти вщипити їх нашим новачкам. І це велике мистецтво – та велике досягнення сестрички – навчити новачок жити, думати та відчувати по-пластовому. Рівночасно це конечна вимога, що без її сповнення, годі вважати працю сестрички успішною.

Ми добре знаємо, який зміст праці в новацтві та що хочемо цєю працею досягнути. Це зібране в Обіцянці Новака та Новацькому Законі, вимогах проб та іспитів вмілости. Та слід нам це розглянути, які б то форми підібрати, щоб подати бажаний матеріал відповідно легкота сприймливо для новачок так, щоб він залишився якнайліпше в їх пам'яті та почуваннях.

Бо сам зміст не може вистарчити, коли він поданий без відповідної форми. Причта про дорогу перлину, що тільки в дорогій оправі розблискує у своїй повній красі – в цьому випадку зівсім правдива.

Пов'язання форми та змісту ми бачимо на протязі цілого існування людини. Як півдикі мейканці прадісів, так і найбільш культурні народи ставили храми та уклали обряди, щоб унагляднити Маєстат Бога, будували

розкішні замки та складали церемонії, щоб прославити своїх героїв та володарів. І так шукали форми, що відповідно висловила б внутрішній зміст — питома всім — питома людській душі.

А куди більше ще шукає цієї форми якраз дитина, що починає пізнавання світа якраз із форми. Пригадаймо, що для дитини "Боза" це спершу хрест, чи ікона, а щойно опісля поняття тої речі вкладається її зміст — тільки згодом вона стає для дитини символом понадматеріальної вартости. І так з усіма поняттями, що її собі дитина завоює.

Так слід і нам поступати; хоч дістанемо вже дітей трохи старших, але таки чи не найкращою методою буде спершу введення зовнішніх форм предметів, обрядів, а опісля пояснення їх символічної вартости, послідовне надавання їм щораз то глибокого змісту.

А справа форм у новацькій праці — ще більше, як в юнацькій, це не лиш річ, що "її добре було б досягнути, та можна й без неї". Навпаки тут брак відповідної форми при подаванні змісту може стати непростимим промахом. Бо коли цінний зміст подамо в нецікавій, нудній чи взагалі неподходящій новачці формі, цей зміст, згідно з першим враженням, залишається в неї назавжди пов'язаний із почуттям знеохоти "лише обов'язковости", а ніколи не стане найдорожчою частинкою її життя, якою він повинен бути.

І тому сходини новачок, щошли із обов'язку "відкалатані", розпочаті офіційним відкриттям в крузі, із пов'язанням поодиноких точок таким способом: "А тепер щось собі заспіваємо", "А тепер будемо робити гру", "А тепр закриємо сходини" — і закриті із тихим "НУ НАРЕШТІ ПОЗБУЛАСЯ" — не можуть мати успіху у новачок — це зрозуміле, хоч би і їх зміст був у порядку. Бо

це буде зміст без форми, на всякий випадок без тої форми, що підходять дітям. Бракує тут чогось, що дало б жолу дитячій уяві, що задоволило б у новачки тугу за чимсь небуденним, надзвичайним, таємним. Ця туга — це риса дитячого віку, а в сьогоднішньому, до болю реалістичному світі — вона особливо помітна. Діти тужать хоч самі не завжди це знають, за чимсь святочним, величним, за чимсь, що захоплювало би та заповнювало б життя блиском.

І цю вимогу прекрасна сповнюють новацькі обряди. Та, звичайно у пластовій практиці, цей засіб не лиш підходить дітям, але й нам він корисний. Обряди, вплетені в новацькі заняття, витворюють відповідний настрій у дітей, переконують їх про вагу цього, що зараз робиться, а не про вагу новакування цілому, збільшують їх охоту та зацікавлення до занять, а тим самим допомагають сестричці проводити свої задуми із більшим успіхом та користю для новачок.

Новацький обряд сполучає в собі різні елементи: спів, речитатію, питання та відповіді, перекликування, виконання індивідуально різних рухів, уставку юначок в якусь фігуру, уживання різних предметів, як ось тотему, знамени, прапорця, головні і т.п. Всі ці елементи повинні бути сполучені в одну гарну цілість та обов'язково повинні мати якийсь зміст. Сама дія — як от лиш ходити кругом та плескати в долоні — вже подобається новачкам, особливо молодшим та коли це буде мати лиш "обряд для обряду", без ніякого дальшого змісту, без доцільности, він скоро збуденіє та знудиться, а ми самі прогапали б надто велику нагоду — при захопленні самою дією, дати новачкам ще й якийсь зміст.

В переведенні обрядів важно, щоб новачки добре їх знали, не робили зайвих похибок, що зменшували б їх святочність, щоб власне багато речей робили новачки самі, а не мали почуття, що хтось їм щось надидає, чи грає з ни-

ми щось при їх волі.

Коли йдеться про введення нових обрядів, то це не легка річ та можна не раз потерпіти невдачу. Не раз прекрасно задуманий обряд — раптом видається дітям смішний — тавони його просто відкидають. Щоб того оминуть треба шукати якогось особливого підходу. Досвідчений виховник зуміє силою та інтонацією свого глосу, рішучістю своєї поведінки навіть у розмарі сміху та "розтріпаності" так зачарувати новачат, що вони проведуть обряд із найбільшою повагою. Та це вже дуже велика штука — і на неї нам важко числити. Куди краще — підготувати введення обряду відповідною гутіркою, чи розповіддю про те, що десь, колись вже якісь новачки цей обряд виводили, чи що якісь/відповідно до назви гнізда/птиці, звірі чи інші дунки якраз так поводитися, коли зустрічалися. Відповідно підготований обряд — можна випробувати — і опісля слідкувати, чи на другий раз, в подібній ситуації новачатам насунеться думка, його повторити. Коли бачимо, що новачки живо реагують на якийсь обряд — можна його впровадити на завжди. Та робити це згори — небезпечно. Взагалі про життєздатність обряду, як докладно ми його не випрацювали б — рідко новачат тільки наша річ зробити так, щоб вони цього не помітили.

Не Треба мабуть і згадувати, що обряд не сміє бути за довгий, бо тоді його доля вже присуджена, та що передумовою його успіху — є в нас самих поважне та святоче ставлення до нього.

Чимало є нагод у новацькій праці, у формах зайнятих, що вже прийнялися в нас, на основі довголітнього досвіду, щоб такі обряди практикувати. Вже самі сходи — із відкриттям, закриттям та пов'язанням матеріалу внутрі — дають до цього добрий матеріал.

Відкриття сходин — це радісна зустріч членів роя чи гнізда — і вона найкраще виглядає в крузі, щоб всі були разом та себе бачили — та могли держатися за руки, на знаках своєї дружби. Може бути й спільне говорення як ось:

Ні вітер, ні бугі Новацького круга
Ні громи, ні тучі, Ніяк не розлучать.

Очевидно, до відкриття належить і новацьке "Готуйсь" — та знов у якійсь цікавій формі, наприклад: на закінчення згаданого вірша: "Новачки — завжди вірно держатись у крузі — готуйсь! "Всі: ГОТУЙСЬ!"

Новачки гнізда "Лісові Квіти" при відкритті сходин стають у круг, присідають та сестричка говорить: "Лісові квітки, ми тепер ще маленькі, та ми ростемо, ростемо, ростемо і розвітемо! Новачки поволі встають, підносять понад голову руки, розхилені, як розцвітаюча квітка та говорять: Всі ми віти, хоч ростемо
В чужім, лісі у гаю
Розцвітемо, приберемо
Україну всю свію!

Розглядаючи цей обряд, що в ньому використана назва гнізда — побачимо, що цілий обряд має своє значення. Новачки наслідують ріст квітів та цим усвідомлюють собі, що й їм треба рости, та що в тому вони мають ціль: щоб "вкрасити квіти України".

Знов в інших випадках відкриття сходин може подавати тему цілого зайняття, н.пр.: "Ластівочки, ластівочки, а де ви бували, куди ви літали? — "Цвір-рірр-цвірр" Ластівочки, пташята, маленькі новачата, а де ви бували? "Цвірр-цвірр! Літали на Україну! "Ластівочки, а що ви там бачили? "Цвірр-бачили високі гори Карпати та наших гуцулів і бойків". "Ластівочки — пташенята, далеко нам сьогодні літати, сьогодні нам на стгах козацьких, на зелених побувати ...
"Очевидно — на попередніх сходинах була мова про Карпати,

- сьогодні даліше братимуть про степову Україну.

Пов'язання поодиноких зайнятть підчас сходин не малаважне. Як воно не повинно виглядати, ми вже сказали коротко. Як воно мже виглядати - можна говорити довго. Ідеальний випадок це тоді, коли можна зібрати доволі матеріялу, щоб в різних заняттях всетаки займатися одною темою. Та коли це не йде, то таки можна зробити н.пр. сходини в фрмі прогулянки на Україну - сполучуючи хід, біг, "лаження по горах", розповіді пісні, в одну цілість. Можна зробити прогулянку в край чистоти - де зустрінех різні прибори, як мило шітку і т.д., та розкажемо, що знаємо про їх походження - ну і практично навчимося їх уживати. Словом * можливості тут не вичерпні.

Закінчення сходин повинно залишити добрий настрій на весь час аж до других сходин. Може бут таке ж, як і відкриття, може мати якісь ще особливі доручення новачкам, може знов якосьзначити, що хоч розходимося зі сходин - та ми всюди новачки, хоч нам жаль іти - та будемо старатися в щоденному житті повтаряти як найбільше із того, що було на сходинах.

Провірка проби - це може бути або незвичайно нудна істрія, або ж її можна теж вбрати в форму змагу, гри, спільної гутірки так, що без почування передіспитового страху новачки докладно викажуть всі свої знання та вміння.

Примізаня в гурт новацтва - обіцянка, іменування - це хвилини в житті новачки, що залипаються, або хоч повинні залипитися їй назавжди. Тому обряд при них особливо святочний, в одностроях, в приявности цілого гнізда. Слова, сказані тоді особливо довго залишаються в пам'яті, тому треба їх і добре підібрати, щоб сказати найбільш суттєве та не впасти в тон звичайної "святочної" промови, а задержати стиль зрозумілий та звичний

новачкам. Прийняття в новацький гурт слід підчеркнути особливою згодою, чи якимсь ще добре обдуманим жестом зі сторони цілого майбутнього роя чи гнізда новачки.

Найкращий із новацьких обрядів — це без сумніву ватра. Коли новачки зібралися серед темного лісу біля ясного вогню, не сміє бути ні хвилини нецікавої, чи навіть байдужої. Ватра горить, і під добрим проводом, горять зацікавленням, здоров'ям, радістю чи сумом — серденька новачок. Точки йдуть жваво, знов пов'язані в одну цілість, без "дір" та непорозумінь і творять новачкам прекрасну казку. Тут, у темряві можуть до нас ще навіть присістися і різні очайдупки, русалки, чи наші друзі клипні новачки. Все це можна вичарувати із полум'я новацької ватри!

Та не лиш "великі" події дають нагоду до створення новацьких звичаїв чи вогників. Такі, здавалося б дрібні речі, як подяка за добре діло, перепрошення за вчинену кривду, го-дження розсварених, навіть перевірка чистоти, чи виконаних завдань, навіть вплата вкладки, виконання доброго діла чи інших доручень, — може мати свою форму, що зробить ті буденні справи для новачок куди більше святочними та тим самим більш вартісними й гідними більшої уваги.

Дивно може, що шукаємо теоретичних напрямків, замість подати просто та ясно, які саме обряди слід переводити та двладноописати, як це робити. Однак цього якраз ми не хочемо? При точно поданих приписах не залишилося б ні трохи волі для ініціативи сестрички. Ми подали лиш загальні дані про можливості різних обрядів — із декількома прикладами. Куди більше прегадних прикладів таких новацьких обрядів знайдемо в книжечці "ОТРОК" Т. Самотулки.

Та крім цього — ми хочемо, щоб ~~ми~~ шукали самі нових пляхів. Щоб відповідно до рівня своїх новачок підпукували обряди та вводили їх, щоб вчилися самі думати, комбінувати, приміювати здобутий досвід та знання у практиці. Ми хотіли б, щоб вапа праця не була механічним повторюванням повторюванням чужих помислів — нехай вона буде творча та

повна нових задумів, а тоді й дам самим стане вона куди більше цікава та милиша, а новачкам куди корисніша.

А цього ми хочемо — щоб прийдше довести їх до МЕТИ — що нам всім дорога.

БОРИС ГРІНЧЕНКО.

ТРОЯНДА.

Мамусю, голубко! сьогодні
Я в ранці ходила в садок —
Такого багато росте там,
Рожевих та синіх квіток.

Найкраща троянда. Та тільки
Я руки сколола свої,
Аж кров потекла по них, поки
Зірвала з стеблини її.

А краще, коли б та троянда
Без гострих спичок тих була,
Щоб ділчина кожна зірвати
Не колючи рук могла.

Ой доню, все гарне на світі
Дається недурно людям:
Щоб щастя придбать, працювати
Всім тяжко проповідиться нам.

Без праці і труду на світі
Не можна нічого придбать,
І навіть, щоб квітку зірвати
Доподивься ппички загнать.

Та пальчики хворі забудь ти
І знай, голубятко моє,
Що важче здобуть, те любіше
Тоді, як здобудеш, стає.

СІРИЙ ОРЕЛ.

О Р Л И Н И Й К Р У Г .

"ОРЛИНИЙ КРУГ" виріс із згуртування новацьких виховників під назвою "Вишкільна Ланка", що виникла у дні 12.10.1947 р. на нараді співробітників реф. УПН-ів /Т.Самотулка, В. Слиж, С.Петрів/. Присутні виховники рішили створити "Вишкільну Ланку" при реф. УПН-ів, що мала на меті:

- а/ самоопікля новацьких виховників,
- б/ працьовання та видавання матеріялів для новацьких виховників.

У часі від 12.X.1947 - 12.IX.1950 "Вишкільна Ланка" відбула 8 сходин, обговорюючи ряд питань, звязаних з працею "В.Л." та УПН. На 7. сходинах вирішено зорганізувати з усіх братів, що мають ступінь новацького виховника т.зв. ОРЛИНИЙ КРУГ. На 8. сходинах "В.Л." 7.5.1950 я перебрав на себе організацію Орлиного Круга. 12.VII.1950 р. вийшло з гнізда Старого Орла "Доручення ч.1." в справі організації "О.К." вислане до: сен. Л. Бачинського, ст.пл. В.Слижа, ст.пл.М. Світухи, ст.пл.О. Гаврилюка, ст.пл.С.Петрова та ст.пл. Л. Думанського. В окремому письмі з 12.VII.1950 р. з'ясовано мету та завдання й подано перші, тимчасові організаційні рамки "Орлиного Круга".

На згадані письма не дали відповідей: сен. Бачинський та ст.пл. Петрів. На основі пересланих мені заяв я подав до відома в листі ч.1. з 12.IX.1950 р. перших членів-основників "Орлиного Круга: 1/ Сен. Т. Самотулка, 2/ст.пл. В. Слиж, 3/ ст.пл. О. Гаврилюк, 4/ст.пл. М. Світуха, 5/ ст.пл. Думанський Л.

Як головний референт УПН-ів, я уважав за доцільне провідити О.К. до часу повного зорганізування, що мало закінчитися Великою Радою Орлиного Круга, на якій, мало бути вирішено дальший провід, організаційні форми та діяльність О.К.

З хвилиною виникнення О.К. /тобто 12.IX.50/ головний референт УПН-ів припинив діяльність Л.В. тому, що її завдання на майбутнє реалізуватиме О.К.

Велика Рада Орлиного Круга відбулася 3 етапами; а саме: 15.XII.51 в Ньюарку-ЗДПА, в присутності Старого Орла, Сірих Орлів: Влодка та Деніса; 2.VIII.52. в Мондріалі-Канада, в присутності Старого Орла, Сірих Орлів: Ореста та Миколи, 1-26.IX.52 в Ньюарку-ЗДПА, в присутності Старого Орла та Сірих Орлів: Влодка та Деніса. В часі між першим та другим етапами на конференції ГКП-ів та голодного референта УПН визнано "Орлиний Круг", як складову частину "Кадри Виховників" при БГКП-ів, що має діяти на основі постанов V частини правилника УПН з 1952 р. "Новацькі Виховники /-ці/ та їх випкіл", а саме:

...А. Кадра Виховників - відділ УПН-ів "О.К."

1. Визначення "Орлиного Круга". Орлиний Круг - то згуртування новацьких виховників, що має на меті:
 - а/ самовипкіл членів по лінії теоретичного й практичного новакознання,
 - б/ виколювання новацьких виховників і диспозиції ними в рамках УПН,
 - в/ розроблювання та передискутобування теоретичної проблематики.
 - г/ розроблювання збирання та попіржування практичних матеріалів новацької роботи,
 - г/ допомога при редагуванні та видаванні журнпліу для новаків та новацьких виховників.

2. Реєстр Кадри Виховників - відділ "О.К."

Особи, що вели кLINEбудь одне або більше діловодств або ведуть тепер або є в тракті випкілу, є в реєстрі Кадри Виховників - відділ "Орлиний Круг".

3. Члени Орлиного Круга поділяються на дві групи:

- а/ дійсні члени - це такі, що мають кваліфікації виконувати одне або більше діловодств в УПН-ів згід-

з вимогами KB, /другий ступень новацького виховника/,
 б/ кандидати - новацькі виховники, що здобули перший ступень новацького виховника.

4. Обов'язки дійсного члена "Орлиного Круга":

а/ Стартися іти як найкраще по лінії складеної за-
 яви новацького виховника,

б/ спеціалізуватися в одній з ділянок знань і вмінь
 новацького виховника,

в/ бути активним у виховному або випкільному апаратах УПН-ів.

5. Провід "Орлиного Круга" складається з 3 членів: а/ провідника, що є членом Колегії Кадри Виховників. Провідником може бути головний референт УПН-ів, або покликаний ним член "О.К.", який покликає чергових членів: б/ заступника провідника, в/ писаря, ..."

СТАН "Орлиного Круга": А/ Члени "О.К."

А/ Дійсні члени: 1/ Старий Орел 2/ В. Слїж 3/ О. Гаврилук
 4/ М. Світуха, 5/ Л. Думановський 6/ Д. Беднарський.

Б/ Кандидати: 1/ Богдан Рубчак.

II. Провід "О.К."

провідник: Старий Орел, заступник провідника: Микола Світуха, писар: Орест Гаврилук.

Важливі факти проробленої праці "О.К.": Члени О.К. розподілили між себе працю над розробленням програми новачення, що йбуло рівнозначне з визначенням спеціалізації поодиноких членів. Про висліди самовипкільної праці зараз ще важко говорити. Мупу одначе підкреслити факт її впевненого ходу, може з уваги на те, що майже всі члени О.К. мають велике обтяження на місцях.

О.К. продовжував видавати, започаткований "Випкільною Ланкою" журнал виховників "ВОГОНЬ ОРЛИНОЇ РАДИ", що знайшов зрозуміння і підтримку виховних кругів і тим самим

набрал певної писомої ваги. Ще в Німеччині появилася ч. 2., а в ЯДПА чч. 3 - 8. При цій нагоді дозволю собі підмітити великий вклад праці в ділянках: редакційній - ст.пл. Л. ХРАПЛИВОЇ та сен. Е. ГОЙДИШ, а в технічній - сен. Рубіновича Богдана /ч.1/, сен. Сениці Михайла /ч.2/, сен. Білостоцького Тиміша /чч. 3. 7/, Загону Червоної Калини /сен. Бойдунник Ярослав, сен. Савчинський М. чч.4-6/.

Редколегія вирішила видавати журнал періодично в формі квартальника. На превеликий жаль нап розмах спинили новацькі виховники згл. місцеві пл. чинники, що занедбали розчислення за "В.О.Р.", у висліді чого наступила довпа, майже 9-місячна перерва в видаванні "В.О.Р." Зараз ми знову спільно з реф. УПН-ок /Кадра Виховниць - група "Новацькі Виховниці" / продовжуємо видавати журнал новацьких виховників. Ба щобільше ми задумали видавати більші об'ємом праці, а також спеціальні збірки матеріялів до поодиноких вмілостей, новацьких імпрез тощо в формі "Бібліотеки О.В.Р.". Чотири випуски є зараз в підготовці до друку.

"В.О.Р." організаційно оформлено так: Редколегія: Е. Гойдиш, Т. Самотулка, Ю. Український, Л. Храплива. Я відповідаю за цілість справ журналу й за редакційну частину. Адміністрацію веде сен. Іван Турянський при допомозі куреня ст.пластунок "Лісові Мавки".

Заходами та при допомозі О.К. переведено такі випуски новацьких виховників:

а/ відбправа новацьких виховників в Нью-Йорку /1951/
б/ 16. випільний табір - V. Рада Орлиного Вогню в Неррвсбургу в днях 22-23.VI.1951, учасників 12.

17. випільний табір - VI Рада Орлиного Вогню - Торонто, Канада в часі 23-29.VII.1951. Зорганізував: кравий реф. новаків ст.пл. М. Світуха, а передів О.К. у складі: Старий Орел - Сірі Орли: Орест та Микола, та член проводу курсу сен. Роман Копац. Учасників 14 і 8 непостійних, 2 скреслених = разом 24.

Відправа новацьких виховників станиці Ньюарк в 1951/2, учасників 8.

18. Випкільний табір - VII Рада Орлиного Вогню - Штретфорд ЗДПА, в часі 10-16.VIII.52. Зорганізував: крайовий реф. нваків ст.пл. Орест Табрилюк, а перевів курс ОК у складі: Старий Орел та Сірий Орел Орест. Учасників 34, в тому 6 пластунок. Випкільний табір закінчило 14 пластунів та 5 пластунок, а також ще 4 пластуни умовно. Мусимо підкреслити, що ми мали великий успіх на цьому випкільному таборі.

1-ий випкільний діловодів новацьких з'єднань і новацьких таборів відбувся в Монреалі - Канада, в дн. 2-3.VIII.52. при участі: Старий Орел, Сірий Орел: Микола та Орест. Випкіль мав характер наради, на якій узгоднено ряд питань практичної роботи з новаками. З уваги на брак часу питання новацького табору не було достатньо обговорене.

У висліді нашої випкільної роботи надано ступені інструкторів Раді Орлиного Вогню Сірим Орлам: Орестові та Микши, а перший ступінь новацького виховника ст.пл. Денисові Беднарському та пл.уч. Богданові Рубчаківі.

У часі від 12.IX.50 до 1.V.53 вийшло з гнізда Старого Орла до членів О.К. 17 періодичних писем, у яких порушено ряд питань, зокрема самовипколу, новацьких вмілостей, атмосфери УПН, організаційно-діяльностей О.К. та загалом УПН. Зв'язок з членами О.К. назагал добрий.

Для ясности справи хочу накреслити де нормальний плях кожного пластового виховника, що захотів би стати новацьким виховником. Новацький виховник переходить основний випкіль новацького виховника т.зв. "Рада Орлиного Вогню", який складається з 2-ох ступенів, а саме: ПЕРШИЙ ступінь нов. виховника за схемою:

- 1/ випкільний табір на 1-ий ст. для вивчення практичних знань новацького впорядника
- 2/ виготовлення 3-місячного плану праці для одного року,
- 3/ проведення з успіхом щонайменше 6-місячно праці з новаками для ствердження правильного засвоєння практичних знань

Коли це все виховник закінчив з успіхом, командант вишкільного табору пропонує проводові О.К. надати 1-ий ст. новацького виховника. Щойно по вирішенні проводом О.К. про надання ступеня даному виховникові стоїть відкрите питання про прийняття його до О.К. в характері кандидата, яке розв'язується в межах О.К. Після позитивного вирішення цього питання даний виховник підписує заяву члена О.К. і по-змізі святочно при ватрі складає її, а це: "Я-свідомий того, що новакування - це для новаків велика, повна романтики гра, а для новацького виховника один з важливіших обов'язків служби Україні; з о б о в' я з у ю с я:

1/ Слухатися Проводу Орлиного Круга,

2/ Потійно працювати практично згл. теоретично на відтинку новаків по своїй совісти якнайкраще".

Після того відбуває вишкіл на 2-ий ступінь новацького виховника, за схемою:

1/ вишкільний табір на 2-ий ступінь для пивчення необхідних відомостей з обсягу ведення гнізда /виховні проблеми/ устроєві та господарські справи/,

2/ теоретична праця на виховні теми для ствердження правильного розуміння новацької виховної системи,

3/ проведення з успіхом щонайменше одно-річної, безперервної праці з новачками, як ствердження правильного примінення в роботі теоретичних знань з обсягу виховання новаків.

Після одержання 2-ого ступеня новацького виховника та по успішному відбутті однорічної проби в характері кандидата О.К. якщо даний виховник закінчив 18 р. життя/ провід О.К. переводить кандидата до групи дійсних членів.

Новацький виховник, що одержав 2-ий ступінь новацького виховника, може проходити додаткові вишки нов. виховників і може здбути ступінь і н с т р у к т о р а Ради Орлиного Вогню. Інструктори Ради О.В. переводять вишкіл новацьких виховників.

За правилом лише новацький виховник з 2-им ступенем

О Р Л И Н А В А Т Р А

Слова - Н. ТУЗ

Музыка - І. СОНЕВИЦЬКИЙ

marziale

The image shows a handwritten musical score for the song "Orli na vatra". It consists of three staves of music. The first staff begins with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The melody is written in a simple, rhythmic style. The lyrics are written in Cyrillic script below the notes. The second staff continues the melody and includes a 7-measure rest. The third staff concludes the piece with a final cadence. The overall style is that of a personal manuscript.

У палаз, брлів поклика - е, злі-тайте на кшч: е
З любово святого го Ріг - ннн Край
і дух милодніи Блакитно і золот

и горит до змачу до сонце в бла
 виромче дум-ка е-ди на змача тиса за вол
 ни наш кра-на виромче дум-ка е ди
 се за волю Вкраї - ни 2. тие- тем 3 те

СТОРІНКА з І ЗАПИСНИКА РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ.ЗАВЛАННЯ ВИХОВНИХ КАДРІВ

Поява нового узгідненого головними референтами правильника УПН повинна побудити новацькі виховні кадри до посилення роботи з новачатами. Ми мусимо тепер здати собі справу факту, що пукання за плями, по яких велося новачат вже з а к і н ч и л о с я. Зараз треба нам докладно усвідомити собі цей новацький пляж, щоб могли йти вперед без зайвих зупинь. Допоміжними виховним кадрам стануть це "ВОГОНЬ ОРЛИНОЇ РАДИ" — журнал новацьких виховників, та "ГОТУЙСЬ", — новацький журнал, без яких годі уявити собі одностайний фронт у намаганні зберегти єдність виховної дії в Пласті. А до найважливіше ми мусмо доложити всіх старань, щоб закріпити напі дотогочасні досягнення. Зможемо зробити це тоді, коли продовж певного періоду часу не розпоропуватимемо своїх сил, а в спільному зусиллі реалізуватимемо постанови правильника УПН і морально та матеріяльно підтримувати згадані журнали, що в різних видах розв'язують питання практичної і теоретичної роботи в новацтві. То ж співпраця виховних кадрів з редакціями тих журналів необхідна. А тоді можна буде скоординувати заходи для поперення та поглиблення змісту новацької роботи.

Ненаситна паща чужини постійно відкрита, щоб проковтнути нові свої жертви. Лише постійним поперюванням та поглибленням наших виховних заходів при допомозі батьків, священників, учителів ми зможемо здержати процес швидкого відчуження нашої дітвори. Успіх згаданої виховної акції, що її ми започаткували, залежатиме від нашої впертої, послідовної, спільної, скоординованої роботи, в основі якої лежатиме знання новацьких справ і відчуження потреб сучасної дітвори.

Тому користайте з випколів і готуйтеся до великого діла, що чекає на його здійснення.

НЕДОТЯГНЕННЯ В НОВАЦЬКІЙ РОБОТІ.

Читаючи звіти новацьких виховників і зіставлення краєвих референтів новацтва помічуємо ряд недотягнень в роботі з новачатами. Впливає воно у великій мірі з факту не знання, а подекуди й не додержування ПРАВИЛЬНИКА УПН.

Ми помічуємо передержування прихильників продовж довшого часу до складання заяви вступу. Цей час підготовки згідно з постановою правильного має тривати 6 - 9 тижнів!

Рівнож зі складанням проб не все в порядку. За довго передержується новачат до першої проби, часом 2 - 3 роки! Цього робити не вільно. Вини в тих випадках треба допущуватися в першу чергу в особі новацького виховника. Зіставлення цифер реферату новаків Канади з 1952 р. дуже багатомовні, мимо інтензивних заходів краєвого референта новаків.

1.VII - 31.XII

прихильники	/ до заяви вступу /	123	-	96
пл. новаци	/ до 1-ої проби /	17	-	27
жовтодзюби	/ до 2-ої проби /	59	-	65
кні орлята	/ до 3-ої проби /	9	-	17
орлята	/ до 3-ій проби /	8	-	6
Разом		<u>208</u>	-	<u>211</u>

У праці з новачатами треба звернути увагу на новачків вмілості. Не забуваймо про спів, маршування зі співи. Напі новаци дуже недовладно співають, новачки в тому огляді є значно кращі. Спів мусить стати необхідною частиною програми новацьких зайнять.

ГОЛОСИ НОВАЦЬКИХ ВИХОВНИКІВ:

-и-и-и-и-и-и-и-и-и-и-

На маргінесі минулорічних ТАБОРІВ Л. Храплива пише: ... Поза буденною виховницькою працею вже почав поволі за тиратися перед нашими очима образ минулорічних таборів. Та кожнорічній табір дає нам так багато досвіду, нових спостережень та практики, що непростимим промахом було б його не закріпити, а просто забути та в черговому таборному сезоні починати все наново. Нажаль бачимо, що в багатьох випадках так якраз і стається. Тимбільше, коли на табір приходять нові, не досвідчені виховники, вони самі мусять собі на ново здобути практику, та при цьому зовсім непотрібно повноруквати давні, вже викорінені промахи.

Іншими словами: нам потрібний річевий і критичний погляд на те, що ми зуміли протягом минулого літа зробити. Ми досягнули, без сумніву, багато. Кілька соток новачат на таборах це число, що справді вдовольняє. За те не дуже то може тішити нас мала кількість "фахових" виховників на таборах.

Справді, дуже сумно згадувати, як часто доводилось робити сестричками та братчиками надто молодих, без ніякого досвіду, лип тому, що вони якраз розпоряджали вільним часом. Треба признати, що ті саме недосвідчені виховники справді працювали щиро й жертвенно та це не може в ніякому разі покрити цілковито їх браку знання. І це вже таки зовсім не виправдує давніх, тих випколених і досвідчених впорядників, що на минулорічні табори не прибули.

Очевидно деякі з них справді приїхати не могли. Ще надто важкі обставини нашого життя в нових країнах поселення, щоб всі могли розпоряджати по своїй волі своїм часом та силами. Та спитаємо тих виховників: Чи, поки порішили не їхати на табір, вони добре порівняли важність причини, що їм казала залишитись із тим, що хтось,

і кались таки працював над їхнім вихованням, безкарисно жертвував їм свій час, замилювання, труд, лип в надії, що колись у важку хвилину зуміють це добро повернути майбутнім пластовим поколінням! Чи ви, продумавши це, таки рішили, що їхати на табор не зможете?

Та відповідь треба залишити самим виховникам. Віримо, що на майбутнє літо ніхто не буде відтягатись від цього пластово обов'язку.

Перед нами тепеце інше питання: хочемо розглянути наскільки минулорічні табори в і д п о в і л и своїм завданням? Ми знаємо добре, що справді не раз понад сили важку працюбагатьох пластунів поставлено організацію та адміністрацію таборів. Скільки зусиль і енергії вимагало наладнання приміщення, прохарчування, вдержання порядку й дисципліни дітей — це просто важко було б зрозуміти посторонній людині. Одначе чи завжди ми вкладали стільки ж зусиль, щоб поставити відповідно і вихону ділянку?

Діти повернулися із таборів здорові, опалені сонцем, добре відживлені. Та чи привезли вони зі собою крім фзичного скріплення теж доволі нових зацікавленнь та бжєннь стати ліппими новачками чи новаками? Чи зуміли ми вкласти у світ, що його діти розуміють доволі понять про наші святоці, доволі національної гордості, щоб не вичералася протягом цілого часу, який вони, поневолі, проводять у чужому оточенні? Чи зуміли ми вичарувати в їхніх очах вогники захоплення та завзяття, що не погаснуть ніколи?

Важкі це питання, до ми самі мали нагоду пізнати, що чужина вже починає немолимо позначувати своє п'ятно на, якщо не самому розумінні життя в наших новачат то хочби на способі їх думання. А тим самим підхід до них стає чимраз важчий.

Та дначе, коли ми зможемо дати позитивну відповідь на ці питання і сказати, що хоч і висліди не є вповні

задвільні, але ми вважали їх осягнення нашим найважливішим завданням - тоді лиш можемо говорити про успішність табору.

Після минулорічних таборів поволі дикристалізувалися думки-напрямні на черговий рік:

БУТИ НА ТАБОРІ разом зі своїми НОВАКАМИ - це невідклична вимога всіх БРАТЧИКІВ та СЕСТРИЧОК. Коли вже хтось справді не може бути - тоді МАЄ ОBOB' ЯЗОК хоч допомогти підготовленню матеріялу чи іншою допоміжною працею при організації табору.

Сприймати табір у першу чергу - ЯК ВИХОВНИЙ ЗАСІБ, чи не ддинокий майже засіб рятування нашої дітвори перед зазіханням чужини. Це основа постави та всіх змагань виховника.

Наплегливо працювати, щоб заповнити кожний день, кожну хвилину побуту новачат на таборі як найціннішим змістом, що справді глибоко ввійде в серце новачат та остане в них на завжди.

З листа сен. КРИШТАЛОВИЧА Я., гніздового в Клівленд, /8.IV./ ... Один рій, до якого належить мій Юрко, заложив собі "клуб", в якому будуть літаки, кораблі, поїзди /моделі/. Цей клуб примістився в приватному домі, там всі члени "клубу" майструють таочередно читають "фані букс". А ми не є в змозі дати їм це у власній домівці, бо ані не має відповідних українських книжок, що заступилиби ті "фані букс" ані немає кому цим зайнятися.

ПРИМІТКА: Факт заснування "приватного клубу" новачками поза пластовими рамками говорить виразно, що пластові заняття там не задовільняють новаків. Це перший передвісник тої небезпвки, що її ми неоднократно ставили перед очі пластовим виховникам на сторінках В.О.Р., а саме: ми перестаємо

І на даний знак кожний викликнув свою назву. Втихомирилося товариство І пронеслися повагом обіянні слова Старого Орла:

— Я добре чув, як більшість з вас, кликнула назву "ЧУМАЦЬКИЙ ШЛЯХ" і тому нап'яв викільний табір носитиме назву: VII Рада Орлиного Вогню "ЧУМАЦЬКИЙ ШЛЯХ" у Стретфорді.

— Я невимовно втіпився цією назвою. Вона ж бо, рідна, міцно обіяна чаром української землі. Так! Це мусеімо бути щось вищого в тому, що дале нам ту назву. Це нап'яв Український Чумацький Шлях просив небесного Чумацького Шляху: Передай, Друже, ім всі на далекій чужині мою безмежну тугу за ними. Надтхни їх моїм подихом УКРАЇНСЬКОГО ШЛЯХУ, щоб н в з а б у л и !

— Ні! Ми не забудемо! Бо ніодин нарід не має такої назви, є в світі тільки два ЧУМАЦЬКІ ШЛЯХИ: один на небоклоні, другий на нап'яв, незабутній, квітучій УКРАЇНІ.

В. ГРИМАЛЯК

Перпа Ватра.

Доц перестав падати, але небо було дальше, вкрите олив'яними хмарами. Ніч накрила ліс і малу поляну серед неї. На поляні стоять сірі постаті. Це новацькі виховники й кандидати, що зіхалися на 18. курс новацьких виховників. Між ними є й старці, є й молодці, а нап'яв такі, що це недавно самі були новаками. Приходить нап'яв командант — Старий Орел. З багатьох грудей знімається грімке "ГОТУЙСЬ!"

— До підпалення ватри виступи — лунають слова команданта. Загорілося багаття й нап'яв перпа ватра починає пахкквіти, спочатку малими вогниками, а дедалі ще більше й більше стала розгорятися, аж поки не заласніла ясним пошумом і не огріла нас воїм теплом.

Командант говорить нам: "перейти викіль — нелагка

справа й можливо, що не всі перейдуть його з успіхом. До виховників ставимо великі вимоги, бо й велике їх завдання, а саме: виховувати наших малят, зробити з них сильних духом і тілом громадян українського народу." Командант пригадує нам, що перед нами тяжкий шлях, — ЧУМАЦЬКИЙ ШЛЯХ. Він, хоч довгий, повільний і трудний, та певний бо веде в УКРАЇНУ....

З наших грудей пливе пісня-молитва, а потім "Ніч вже йде". Стискаємо собі руки й розходимося. У наших серцях палає великий вогонь, що розгорівся, як ми запалили стру. Ми віримо, що донесемо його на РІДНУ ЗЕМЛЮ. Розходимося на відпочинок із постановою доложити всіх зусиль, щоб з успіхом перейти випільний табір НОВАЦЬКИХ ВИХОВНИКІВ.

ІГОР. ГАВДЯК

=====

Л И С Т У В А Н Н Я

Лютий 1953 р.

ДОРОГИЙ СТАРИЙ ОРЛЕ!

Від довгого часу хочу поділитися з Тобою моїми спостереженнями відносно "Калинових Ягідок". Найкраще послужить Тобі наведена розмова поміж моїми новачками а мною, що мала місце на одних сходинках. Це було якраз після прочитання "Калинових Ягідок".

— Пропу, сестрички, чи сестрички подобалися "Калинові Ягідки"?— сказала мала Ліда й донитливо глнула на мене.

— А Тобі, Лідусю?

— Моя мамця казала, що то не для мене. Пропу сестрички, яка то с т р а п н а коляда. Чи новачки можуть так завбуватися: забирати пироги з горпка, рвати коржі, пампунки і торшити все? Це не є новацький звичай. Ми ходили колядувати, але ми цього не робили.

Мені було дуже ніяково, я не знала, що на те відповісти. А тут уже друга новачка питає:

— Прошу сестрички, а про ті бузьки. Чому вони називають дзвоб — "пнабель"? У нас так не говорять. Та це й до бузьків пластуни говорять по-французьки. Чому? Або таке слово "налопкається", як новак репети". Це також негарне слово.

— А пропу, сестрички, та сценка "Олесь вчиться" то вже зовсім не для новаків. Той Олесь напевно не був новачком. Він не вчиться а грає бейзбол та це до науки треба його аж за вухо тягнути. А сестричка нам все каже, що новачка має добре витися та й слухати родичів. А якби вже учитель так сварив на нас, як на нього і казав: "збиточник, пибенник, вітрогон, дурень" — то ми ніколи не могли б складати новацьких проб.

— Ще й камікси читає, а сестричка казала нам, що ми дістанемо новацьку нагану, як будемо читати камікси.

— Вони так погано по українськи говорять, мішають чужі слова: нікель, кводер, лайм. А як вони себе погано кличуть: Дурний та це й опукує маму. Це гріх. Не додержує обіцянки.

— А той лист, пропу сестрички, що писала Марта до вуйка Медведя. Чи то вона вже така велика стала, що пипе, як вона буде мати чоловіка. Мама казала, що то дуже негарно так на тата казати: "Дай йому байдю хліба та й гони з хати". А ми таки хчемо вчитися парити.

Ці всі завваги на питання: чому? чому? повипалися, як град на глору. Мені було дуже соромно перед дітьми, що я роздала ті книжечки, не переглянувши їх сама попереду. Щоб не захитати довіря до пластових виховників, я сказала їм так:

— Я дуже тіпуса, що Ви завважили це все. Значить ви читаете уважно. Це було народно написане на те, щоб переконатися, чи звернете увагу, як не треба робити, говорити, писати.

Подумай над тим, Старий Орле, й поруп цю справу на сторінкаж В.О.Р. Чекаю на Твою відповідь.

Здоровлю щирим СКОБ!

Сестричка роя ВОЛОШКИ, гнізда "Лісові Квіти", Нью-Йорк.

Д о р о г а С е с т р и ч к о !

Щиро дякую за Твого листа. Слова Твоїх новачок вповні піддержують мою думку подо партости "Калинових Ягідок". Я зробив усе, що було в моїй силі, щоби рятувати новачат від пкзди, що її несе зі собою невдалий український камікс чи "Нвацький Косар" - "Калинові Ягідки".

- Чому? - запитає мене. Про це запитують мене й круги близькі до "Калинових Ягідок". Моя відповідь завжди отверта й послідовна.

Перш за все - форма: цикльостилеві видання для дітей не годяться. Читання цикльостилевого друку справляє дітям трудність, діти читають нерадо, а потім і зовсім не хочуть читати. Іншими словами: цикльостилеві видання для дітей - це підпихаючий заріб, якщо говоримо про читання дітьми книжок, журналів тощо. Тому жоден поважний виховник не береться за цикльостилеве видання для дітей, зокрема тоді, коли є можливість видавати друком. ЧОМУ? Бо він не хоче брати на себе відповідальности за пкзду, що її несе зі собою сам факт цикльостилевого видання, а в даному випадку за те, що діти не зацять читати по-українськи, що знову є поважним кроком у нарямі відчуження української дитини.

Це була б зазальна завпага.

Передімною "Калинові Ягідки" - Батьки дітям. Видання Загону Ч.К. 5.К.УПС. Стажюся знайти пояснення для назви. Вона мені на превеликий жаль дуже багато говорить. Мені здається, що називати дітей "ягідками" - зовсім недоладно. Назва "Калинові Квіти" бодай цось говорила б мені. Моя асоціяція на "Калинові ягідки" - "малі старики".

Обкладинка й дальпі сторінки журнальчика кричать різким нерозумінням дитячої дупі, великим незнанням новацьких справ. І тому питаю, чи вільно нам попіржувати нам такий журнл? Хто нестиме відповідальність за наслідки, звязані з поміцуванням невиховних речей в К.Я.? /Н.пр. ВЕСЕЛА КОЛЯДА, ОЛЕСЬ ВЧИТЬСЯ, КІЛЬКО БУДЕ? і т.д./ Кому залежить на викривленні образу пластуна й тих, що го-

туються стати пластунами? /Н.пр. ПЛАСТОВИЙ БІГ, НІЧНИЙ АЛЯРМ, ЯК ДУКО ПАЛИВ ВАТРУ і т.д./ Багато можна мати завваг до підбору матеріалів, беззмістовності новацьких побрехеньок, до листування. Всі речі затьмарюють декілька й непваних речей, що їх можна знайти в "К.Я".

Добро Пласту вимагає ставити справу видань для новаків у такій площині: особи, що не розуміють дитячої душі і не знаються на новацьких справах не можуть братися до редагування журналу для новаків. По моему садиноким правильним виходом зі створеної ситуації є заперестати попіривання "К.Я." куренем Ч.К., а всіх тих, хто виказує нахид до писання для дітей віддати до диспозиції редакції журналу "ГОТУЙСЬ". Тоді спільними силами зможемо поставити на кращому рівені новацький центральний журнал й довести до того, щоб він появлявся прїдично й кожного місяця, а це виїде на користь не лише дітям членів куреня Ч.К., але всім новацотам й українській спільноті.

Це були б мої думки додо "Калинових Ягідок". Я вірю, що Ч. К. поставить добро української спільноти вище курінних амбіцій й направить зло, яке може й несвідомо зробила напій дїтвори.

СКОБ!

Старий Орел.